

Ishonch

№ 18 (2587) - son

2009-yil

Ya	D	S	Ch	P	J	Sh	Ya	D	S	Ch	P	J	Sh	Ya	D	S	Ch	P	J	Sh							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

Fevral

Ijtimoiy-iqtisodiy gazeta * E-mail: ishonch-doverie@mail.ru * Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqq boshlagan

Йигит хизматга йўл олди

Тошкент шаҳар
мудофаа ишлари бош-
қармаси томонидан Тошкент
темир йўл муҳандислари инсти-
тутида йигитларни муддатли ҳар-
бий хизматга тантанали кузатиш
маросими бўлиб ўтди.

Суратда: бўлажак аскар Искан-
дар Адимов онаси Фарида Ади-
мова билан.

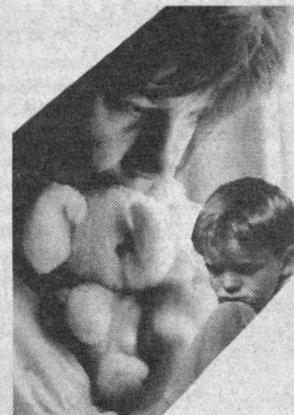
Икром ҲАСАНОВ
олган сурат

Анонс

Юрт осмони
юрракка яқин

3-бет

Бахтдан
тонган она

5-бет

Осмонўпар
миноралар

11-бет

Сақич чайнаш
зарарлими?

13-бет

Касаба уюшмалари нодавлат секториди

Ташкилотчилик самараси

Президентимизнинг «Ёғ-мой ва озик-овқат саноати корхоналарида ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва техник жиҳозлаш тўғрисида»ги қарори асосида тузилган дастурга мувофиқ корхонамизда 2011 йилгача 3 млрд. 181 млн. сўм маблағ ўзлаштирилиши режалаштирилган. Умумий қиймати 500 млн. сўмлик, бир кеча-кундузда 20-25 тонна ўсимлик ёғини доғлаш қувватига эга бўлган янги цех ишга туширилди. Бунинг натижасида 18 та иш ўрни яратилиб, ҳар ойда 22 млн. сўм қўшимча даромад олинапти.

Соатига 2000 дона бир литрлик ёғни қадоқлайдиган ускуналар Полшадан келтирилган. Бундан ташқари, цехларимизга АҚШ ва Украинадан олиб келинган технологиялар ўрнатилган. Бу эса технологик жараёнларни энгиллаштириш, иш шaroитини яхшилаш имконини бермоқда.

Қўшма корхона касаба уюшма ташкилоти ўз аъзоларининг иқтисодий-ижтимоий ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш мақсадида ташкилотчилик ишлари самарадорлигини кучайтирмоқда.

Жамоамизда 543 нафар ишчи меҳнат қилади. Жамоа

шартномасида кўрсатилган имтиёзларни амалга ошириш учун корхона ҳисобидан 30 млн. сўм маблағ ажратилди. Ходимлар бепул сут ва сут маҳсулотлари, махсус кийим-бош, пойабзал, шахсий ҳимоя воситалари билан таъминланган. Иш жойлари меҳнат муҳофазаси ҳамда техника хавфсизлиги қоидаларини тарғиб қилувчи кўргазмали куруллар билан жиҳозланган.

Ўтган йили ишчиларга 28 млн. сўм қўшимча мукофот, 13 млн. сўм моддий ёрдам берилди. Касаба уюшма кўмитаси томонидан ходимларга 3 млн. 500 минг сўмлик моддий

ёрдам кўрсатилди. Бундан ташқари, 20 та кам таъминланган оилалар оталиққа олинган бўлиб, уларни касаба уюшма кўмитаси 2 млн. сўм маблағ билан қўллаб-қувватлади.

Жамоамизда ўртача ойлик иш ҳақи 250 минг сўмни ташкил этиб, қўшимча мукофот ва рағбатлантиришлар ойма-ой бериб борилапти.

Нодавлат секторидидаги касаба уюшма ташкилоти зиммасига катта вазифалар юклатилган. Ҳар бир кишининг фаровон ҳаёт кечиришини таъминлаш, касаба уюшма аъзолари фаоллигини ошириш учун ташкилотчилик ишлари самарадорлигига эришилмоқда.

Шоди ТОШНИЁЗОВ,
Қарши ёғ-экстракция заводи қўшма корхонаси касаба уюшма кўмитасининг раиси

Боғот туманидаги 1-сон мактабгача таълим муассасаси 1989 йилда ташкил қилинган. Том маънода биринчиликка даъвогар боғча жамоаси таълим-тарбия ишларини янада яхшилашда доимий изланишдалар.

— 25 нафар ишчи-хизматчиларимиз билан ҳамжихатликда 5 гуруҳда 70 дан зиёд болажонларни тарбиялаяпмиз, — дейди мудира Мақсуда Куронбоева. — Отаналар билан маъмуриятимиз ўртасида дўстона муносабатлар йўлга қўйилганлиги муваффақиятлар гарови бўлаётир десам янгилишмайман. Уларга янада кулай бўлиши учун шанба, якшанба кунлари навбатчи гуруҳлар ташкил қилганмиз.

Биринчи рақамли боғча

Боғчада «Қадамба қадам» дастури асосида икки гуруҳ ташкил қилинган. Уларда математика, табиатшунослик, қурилиш, сахналаштириш, рассомчилик каби 10 дан зиёд марказлар фаолият олиб боради. Болалар уларнинг ҳар бирида иштирок этиб, ўз истеъодларини намойиш қилишлари мумкин. Ушбу гуруҳларда компьютерлар ҳам борлиги, болажонлар улардан фойдаланиш имкониятларига эгаллиги боғотлик келажак авлод вакилларининг интеллектуал салоҳиятларини янада оширмоқда.

Боғчада барча шароитлар мухайё. Инглиз ва рус тиллари, гимнастика, мусиқа, рақс, рассомчилик каби тўғаракларида тарбияланувчилар фаол. Ҳар ҳафтада «Соғломжон-полвонжон», «Меҳржон», «Боғча маликаси», «Мен истеъодлиман» каби маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиш анъанага айланган.

— Туман миқёсидаги барча маданий тадбирлар, миллий айёмларимиз тантаналарида ушбу боғча тарбияланувчилари ўз куй-қўшиқлари, рақслари билан иштирок этишади, — дейди таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси туман бирлашган кўмитаси раиси Ширинжон Юсупова. — Касаба уюшмамиз томонидан ушбу жонкуяр жамоани рағбатлантириб боришга ҳаракат қиламиз.

Боғча мудираси муассаса бултур прокуратура ташаббуси билан капитал реконструкция қилинганини, унинг фаолиятига кўплаб ҳомий ташкилотлар, фермерлар кўмак бераётганини мамнуният билан эътироф этади.

Муҳаббат Тўрабоева,
«Ishonch» мухбири

Йўловчилар миннатдор

«Кумқўрғон истиқлоли» бош бекатида йўловчиларга намунали хизмат кўрсатилмоқда. Бош бекат ҳудудида мижозлар учун «Зиё Довуд» хусусий корхонаси Шўрчи—Кумқўрғон, Кумқўрғон—Арпаоя, Кумқўрғон—Сайхон йўналишларида қатновни йўлга қўйган. Бугунги кунда 30 дан ортиқ автотранспорт эл хизматида.

Бундан ташқари, «Жасур—Маржон» хусусий корхонаси юк ва йўловчи ташишни ривожлантириш мақсадида ишляпти. Хайдовчиларга лицензия олиш, меҳнат дафтарида юритиш кафолатланган.

«Кумқўрғонтранссервис» шаҳарлараро юк ва йўловчи ташиш хусусий корхонаси кенг миқёсда иш юрятапти. Корхонада 30 та йўловчи ташиш ва 31 та юк машинаси асосан бош бекат ва «Бандихон» бекатида хизмат кўрсатмоқда. Йўловчилар хавфсизлигини таъминлаш учун барча шароит яратилган.

Рустам ДАВЛАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Замонавий билим маскани

Чимбой педагогика коллежида айни пайтда 1456 нафар талаба бошланғич таълим, жисмоний тарбия ва ЭҲМ қурилмалари, тизимлари ва тармоқлари мутахассисликлари бўйича таҳсил олмақда.

Билим масканида ўқувчилар пухта билим олишлари учун барча зарур шароитлар яратилган. Ўқув хоналари замонавий жиҳозлар, кўргазмали куруллар, техник ва ўқув қурилмалари билан жиҳозланган. Коллежда лингафон ва компьютер хоналари, кутубхона, спорт зали, ошхона, устахона ҳамда ахборот ресурс маркази талабалар ихтиёрида.

Суратда: талабалар Анжимхон Жумабоева ва Раҳима Салатдинова коллеж кутубхонасида.

Арслон КАННАЗАРОВ (ЎЗА) олган сурат.

Қишлоқда янги маскан

Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йилида Андижон вилоятида 7065 нафар ўқувчига мўлжалланган 13 та янги касб-хунар коллежи ва мактаб қуриш режалаштирилган.

Пахтаобод тумани Уйғур қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли Шовруқ маҳалласида 540 ўринли маиший хизмат касб-хунар коллежи ана шулардан бири. Илм даргоҳини «Андижон қурилиш-монтаж кўча колоннаси»нинг Тождидин Ҳамидов бошлиқ қурувчилари бунёд этмоқда. Айни пайтда коллеж пойдеворини қуриш ишлари аяқланди.

Яна бир қурилиш тумандаги Шомат маҳалласида қад ростлаётир. Бу ерда 36-умумтаълим мактабининг янги биносини қуриш ишлари жадал олиб борилапти. 490 ўринли мактаб биносини қуриш учун 1,5 миллиард сўм маблағ ажратилган.

Абдулхай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

Гулистон тиббиёт коллежи воҳадаги энг намунали таълим масканларидан. Коллеж ўтган йили 540 ўқувчига мўлжалланган янги замонавий кўркем бинога эга бўлди. Айни кунда бу ерда 100га яқин ўстоз-мураббийлар 2058 нафар талаба ёшларга сабоқ бермоқда.

Коллежда маънавият тадбири

Сафига 2287 нафар аъзони бирлаштирган бошланғич касаба уюшма ташкилоти самарали фаолият кўрсатиб, кўплаб маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиб келмоқда. Бунда етакчи Анора Сайфуллаеванинг хизматлари катта. Яқинда унинг ташаббуси билан коллежда мамлакатимиз Президентининг «Юксак маънавият энгилмас куч» асари юзасидан очик дарс ташкил этилди.

Мамлакатимизнинг Давлат Мадҳияси билан бошланган машғулота талаба ёшлар дастлаб Ватани улуғловчи шеърларни ёддан ўқишди. Улар миллий қадриятларимиз, буюк алломаларимизнинг бизга қолдирган улкан бой мероси ва уларнинг аҳамияти ҳақида фикр алмашдилар.

Анорбой НОРКУЛОВ,
«Ishonch»нинг жамоатчи мухбири

Меҳнат ярмаркаси

Ўтган йили Пешку туманида 1200 га яқин фуқаро хорижий мамлакатларда ишлаб қайтди. Албатта, уларнинг ҳаммаси ҳам қонуний сафарда бўлган деб бўлмайди. Туман бандликка кўмаклашиш марказининг қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинларидаги вакиллари ҳамда ички ишлар бўлими инспекторлари билан ҳамкорликда олиб борган мониторингида юқоридаги ҳолат аниқланди.

Яқинда туман марказидаги саноат коллежида меҳнат ярмаркаси ўтказилди. Тадбирда корхона ва ташкилотлар 220 та бўш иш ўрни билан қатнашди. Меҳнат ярмаркасида 198 кишига доимий иш учун йўлланма берилди.

— Анчадан буён ишсиз юргандим, — дейди 28 ёшли Фарҳод-Амонов. — Бугун ярмаркада қатнашиб, «Пешкутекс» қўшма корхонасига ишга жойлашганимдан беҳад хурсандман.

Иzzатулла ҲОЖИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Ёшлар — касаба уюшма ҳимоясида

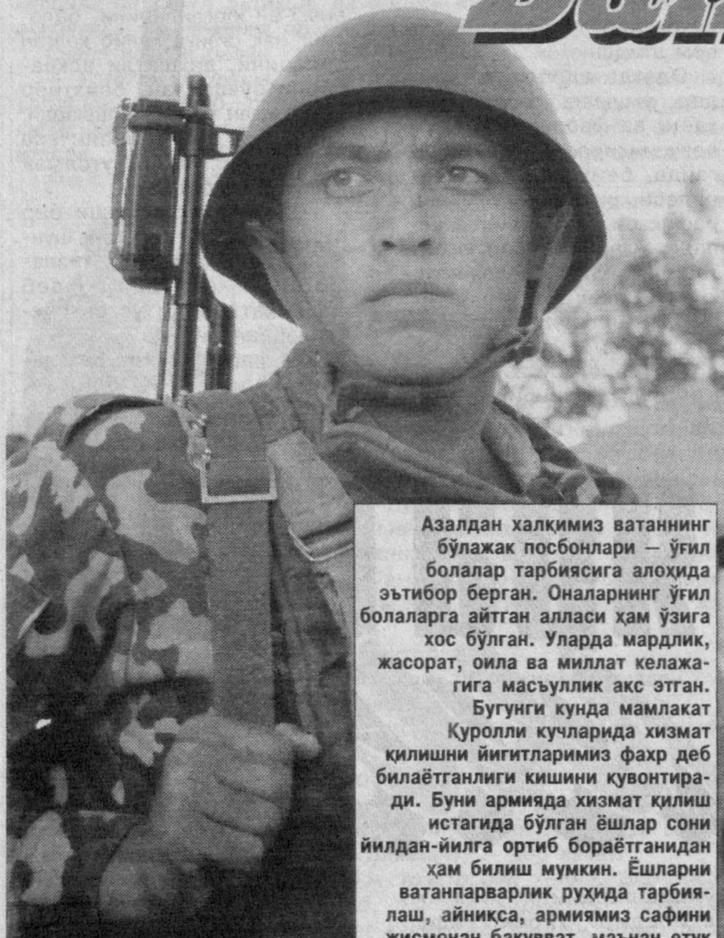
Ёшларнинг ўқиши ва меҳнати, ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ҳимоялаш, маънавиятни юксалтириш, уларни касаба уюшма ишига кенгрок жалб қилиш Андижон муҳандислик-иқтисодиёт институти бирлашган касаба уюшмаси кўмитаси фаолиятидаги асосий вазифалардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг 2008 йил 27 октябрдаги қарорига кўра, Андижон муҳандислик-иқтисодиёт институти бирлашган касаба уюшмаси кўмитаси «Ёшлар билан ишловчи доимий комиссия»ни тузишга қарор қилди ва унинг низоми тасдиқланди.

Ташкилий йиғилишда комиссия раиси ва аъзолари сайланди. Комиссиянинг 2009 йил учун иш режаси тасдиқланди. Кўмита аъзоси Б.Мусаев раис этиб сайланди.

Қ. ЛАТИПОВ,
Андижон муҳандислик-иқтисодиёт институти талабаси

Ватанни сеВмоқ шймондандир

Азалдан халқимиз ватаннинг бўлажак посбонлари — ўғил болалар тарбиясига алоҳида эътибор берган. Оналарнинг ўғил болаларга айтган алласи ҳам ўзига хос бўлган. Уларда мардлик, жасорат, оила ва миллат келажигига масъуллик акс этган. Бугунги кунда мамлакат Куролли кучларида хизмат қилишни йигитларимиз фахр деб билаётганлиги кишини қувонтиради. Буни армияда хизмат қилиш истагида бўлган ёшлар сони йилдан-йилга ортиб бораётганидан ҳам билиш мумкин. Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, айниқса, армиямиз сафини жисмонан бакуват, маънан етук ёшлар билан мунтазам тўлдириб бориш бўйича мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти бир қатор ишларни амалга оширмоқда.

ЙИГИТ — ЮРТНИНГ ҚАЛҚОНИ

Президентимизнинг «Ватан ҳимоячилари кунин байрамига тайёргарлик кўриш ва ўтказиш тўғрисида»ги фармойишига биноан алоҳида дастур ишлаб чиқдик. Фарзандларимиз ватанга содиқ, чинакам посбон бўлиб етишиши учун ўтган йилнинг 14 декабридан 14 январгача Ватан ҳимоячилари кунин ҳамда Куролли кучлар ташкил топганининг 17 йиллигига бағишланган ватанпарварлик ойлиги ўтказилди. Пойтахтимиздаги таълим муассасалари, корхона ва ташкилотлар, маҳаллаларда ушбу санага бағишлаб учрашув ва танловлар, мусобақалар ташкил этилди. Жумладан, Тошкент бирлашган техника мактаби курсантлари учун уюштирилган «Ватанни ҳимоя қилиш — ҳарбий хизматчиларнинг ватанпарварлик бурчи» деб номланган тадбир иш-тироқчиларда катта таассурот қолдирди. Шунингдек, ушбу мактаб курсантлари учун маънавий-маърифий очик дарс ташкил этилди, унда профессионал армиямизда амалга оширилаётган ислохотлар, ҳарбийларимизга давлатимиз томонидан кўрсатилаётган ғамхўрлик ҳақида маълумот берилди. «Шахидлар хотираси» ёдгорлик мажмуасида ўтган «Ватан фидойиларини унутмайди» деб номланган тантанали тадбирда эса давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, ветеранлар ҳамда техника мактабининг курсантлари иштирок этишди.

Бундан ташқари, Яққасарой, Миробод, Ҳамза, Юнусобод, Учтепа туман кенгашлари томонидан ҳам «Шонли ватан тарихи» музейига курсантлар ташири уюштирилди. Ишончимиз комилки, курсантларимиз бу тадбирларни узоқ вақт эслаб юришади.

Сирғали туман меҳрибонлик жамиятида ўтган тадбирда 10 нафар ногирон болага кенгашимиз спорт формалари ҳадя қилди. Молия коллежидаги «Миллий армиямиз мустақиллигимиз, осойишталигимиз кафолатидир» деб номланган семинар-тренинг эса туман мудофа бўлими, «Камолот» ЁИХ, маънавият-тарғибот маркази ҳамкорлигида ўтказилди. Унда 2008 йил 20 ноябрда эълон қилинган «Фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Куролли кучларида муддатли ҳарбий хизматни ўташ шарт-шароитини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармоннинг аҳамияти ҳақида ёшларга атрофлича тушунча берилди. Мазкур фармонга асосан, жорий йилдан бошлаб муддатли ҳарбий хизматга йилига бир марта — феврал-март ойларида чақириш ҳамда хизматни ўтаб бўлганларни захирага март-апрел ойларида бўшатиш кўзда тутилган.

Бундан ташқари, тўгарак ва клублар фаолиятини яхшилаш мақсадида спортнинг техник ва амалий, ўрта таълим мактабларида авиамодел турлари бўйича мусобақалар ташкил этилди. Шаҳар кенгаши томонидан ташкилотларимиз базаларида ўтказилган мотокросс, автокросс, ўқ отиш мусобақаларида юзлаб ёшлар иштирок этиб, иқтидорини намоён этдилар. Бундай тадбирлар эса ёшларнинг ҳар томонлама етук инсон бўлиб улғайиши, бўш вақтининг мазмунли ўтишига хизмат қилмоқда.

Иzzат ЯМАНОВ,
«Ватанпарвар» ташкилоти Тошкент шаҳар кенгаши
раисининг ўринбосари

Киндик қони томган тупроқни ватан деб атаймиз. Билмадик, бу туйғу қачон юраклардан жой олиб улгурган экан... Тугилган манзил беихтиёр ўз бағрига тортаверади, тортаверади...

Юрт — осмонни
коракка ятқин...

Ҳасан ака камтарин, камсуқум инсон эди. Тақдир тақозоси туйғули умр йўли Мирзачўл билан боғланди. Ана шу заминда униб-ўсди. Уйланди. Фарзандлар улғайтирди. Чўлда палак ёзиб, томир отди. Қисматни қарангки, айни бобо бўлиш арафасида беаёв дардга чалинди. Кўп шифокорларга йўлиқди, наф чиқмади. Паймонаси тўлганлиги равшанлашди. Дард охири уни тўшакка михлади. Фарзандлару рафикаси бошида туну кун парвона. Томогидан сув ҳам ўтмасди. Бемор аксирар, тугилган юрти, шаршара сувларини тез-тез тилга оларди.

Аёли доно эди. Эрининг нимага интиқ бўлаётганини англади. Катта ўғилга секингина пичирлаб, қишлоққа йўл олишни, булоқ сувидан келтирмаса бўлмаслигини ўқтирди. Икки кундирки, кўз очмаётган Ҳасан ака илкис ўзига келгандек бўлди. Атрофидагиларга кўз югуртириб, яна хушидан айрилди. Катта ўғил икки кун кетди. 500-600 километрлик йўл шуни тақозо қиларди. Икки кундирки, Ҳасан ака сафарга кетган ўғлининг номини тилга оларди. Чошгоҳ маҳал бир бидон сув билан ўғил кириб келди.

— Ота, сув ичинг, — дея зилло сув солинган косани узатди ўғил. Аммо у эшитмади.

— Отаси, ўша булоғимиз суви, кўп эсладингиз, — деди аёли заиф товушда.

Ҳасан ака оғир тин олиб кўзини очди. Булоқ сувими, дегандек аёлига кўз тикди. Тасдиқ ишорасини олгач, ётган жойида туришга интилди. Атрофида ёстиқ қўйиб ўтиргизиб қўйишди. Кўллари қалтираб косани кўлига олди. Бир-икки қултум ютди. Бирпас ҳолсиз ўтиргач, тилга кирди.

— Бизга бу ер ҳам бегона эмас. Ўз юртимиз. Она масканимиз, — дея шикаста сўз бошлади Ҳасан ака бутун оилага қарата. — Биламан, сизлар учун бу жойлар қадрли, мен учун ҳам. Аммо оламдан ўтганимдан сўнг мен тугилган диёрни асло унутиб юборманглар. Тоғликлар билан алоқа узилиб қолмасин.

Изларимни чанг босмасин. Менинг руҳим ўша гўшаларни кезса керак.

Уйдагилар ҳайрон эди. Ахир икки ойдин буён мум тишлаб ётган одам бирдан тилга кирди. Равон сўзларди. Бирпас ўтиришди. Овқат келтиришганди ўзи бир-икки қошиқ татиб кўрди. Чарчадим, энди бироз дам олай, дея хонада холи қолдиришларини сўради. Кайфияти анча кўтарилган оила аъзолари анчадан буён йиғилиб қолган уй юмушлари билан андармон бўлишди. Уйкуга кетган Ҳасан ака сира уйғонай демасди. Анча фурсатдан сўнггина ҳолидан хабар олишга кирган аёлининг фарёди атрофни тутди...

Ҳасан аканинг ўғилларини учратиб қолдик. Ота макондан қайтаямиз, дейишди улар. Худди падали билан учрашгандек кайфиятлари кўтаринки. Руҳиятида энгиллик бор.

Ўйлаб қоласан киши. Юрт меҳрин бошқача бўларкан. Ким билсин, Ҳасан акани ҳам ушлаб турган ана шу интиқлик бўлган бўлса ажабмас. Ахир ойлаб яқинларини бир каломига зор қилган одам бир-икки қултум булоқ сувидан тотиб тилга кирса. Бу ерда қандай синоат бор? Бу дунёдан кетишдан аввал тугилган тупроқ тафтини олиш учун шунча яшадими? Билмадик. Инсон ўзи ана шундай мураккаб яралган. Унда кўнгил аталмиш уммон борки, гоҳ дунё сифса, гоҳида қилга ҳам ўрин йўқ. Дунёдаги ҳеч бир соғинч, изтироб юрт меҳридек бўлолмас керак. Бу ишқ юракларга қон билан қиради.

Россиянинг Кострома вилоятидаги Судиславл шаҳарчасида бўлдик. Бу ерда ўзбекларни онда-сонда бўлса-да, учратиш амри маҳол эди. Толиб исмли дўстимиз билан кўчаларни кўп айланамиз. Гўзал шаҳарчадан ҳам тезда бездик. Кунлар зерикарли туюла бошлади. Бир кун тушлиқдан сўнг истироҳат боғида ҳордиқ чиқараётиб, қорамғиз кишига кўзимиз тушди. У нимагадир бизнинг суҳбатимизга зимдан қулоқ тутаётгандек туюларди. Толиб тожикис-

тонлик бўлганлиги боис рус тилида гаплашардик. Рўбарўдаги одамнинг нигоҳи бошқа ёқда бўлса-да, қулоқларини динг қилиб бизни тингларди. «Бу одам ё ўзбек, ё тожик бўлса керак», — дедим Толибга она тилимизда. Дўстимга фикримни маъқуллаштириш жараёнида унинг ялт этган нигоҳларини пайқадим. У жойидан даст туриб келди-да, ўзбекчалаб салом берди.

— Мен Нарпайданман, сизларники қаердан?

Танишиб суҳбат курдик. Ёшлик-бебошликми, ишқилиб Назар ака ёшлигида шу ёқларда қолиб кетган экан. Хонадонидан бўлдик. Тунги суҳбат чоғида у нигоҳини осмондан олмасди. — Бизнинг юрт осмонлари ҳам бўлакча-да, — дейди у маҳзун. — Етти қароқчи ҳов анови ерда бўларди. Сомон йўли, Олтин қозиларни излаб топардик. Бу ерда атиги бир-икки ойгина юлдузларга разм сола оласан. Шу билан кўк юзини булут қоплайди. Соғиниб-соғиниб юраверасан. Диёримнинг ажиб шамолларини айтинг...

У узоқ ўтмишини, болалигини гапирарди. Саволларга кўмарди бизни. Шароит боис юртдан анча узоқлашиб кетган экан. Ҳеч қўйворгиси келмасди. Малласоч янгамиз ҳам хушнуд бўлди. Сафаримиз ниҳоясида яна унинг хонадонидан бўлдик. Кўзёш билан кузатиб қолди.

...Ховлидаги сўрида юлдузларга тикилиб ўша биродаримизни эсладим. Ана, у соғинган Сомон йўли бутун борлиққа ўзлигини намоён этиб турибди. Юлдузларнинг жимирлашини айтмайсизми? Синг солиб қарасангиз, бошқача бўларкан. Осмонимизни суйиб кетдим шу тобда. Юрт осмони юракка нақадар яқин. Фақат солибларда юрак қаттиқ ўртанаркан. Биз эса бепарвомиз. Қанча дил унга интиқ, интизор. «Бундан бебаҳра қилмасин, илоё», — дейман пичирлаб. Осмонимиз ҳаммаша шундай мусаффо, тинч бўлсин. Бунинг қадрига етишининг ўзи ҳам катта бахт.

Нурулла ШАМСИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Ибратли ҳаёт соҳиблари

1981 йили улкан адабиётшунос олим Матёқуб Қўшоновнинг «Ижод масъулияти» номли етук мақолалари жамланган каттагина китоби босилиб чиқди. Ушунда Фафур Фулом номидаги адабиёт ва санъат нашриётида кўптомли нашрлар тахририяти бошлиғи бўлиб ишлардим, китоб бизнинг редакцияда тайёрланганди. Устоз китоби чиққанини эшитган адиб қандай хурсанд ва масрур бўлиб уни кўришга нечоғлик ошқиса, шундай алфозда хонамизга кириб келди. Тегишли нусхаларни тахтлаб кўйгандик. Бир нусха туҳфа қилаётиб, унга ҳафсала билан: «Хурматли укам Мухаммад Алига. Доим яхши кайфият, ижодий илҳом, биз ҳам фикр билдиришимиз мумкин бўлган прозага ўтишингизни истаб... М.Қўшонов. 11 феврал 81 йил», — деб дастхат ёзиб берди.

Бу сўзлар қандайдир кўнглимга ўрнашиб қолди. Ўзимда ҳам қачондир прозага ўтиб қаламни синаб кўриш нияти бор эди-ю, аммо бунинг қачон бўлиши ҳақида тасаввур ҳам, тайёргарлик ҳам йўқ эди. Домланинг сўзлари тутантирик бўлдим, фаришталар омин дедими, проза ҳақида жиддий ўйлаб бошладим. Шу палла «Бокий дунё» шеърий романининг муҳокама-ю тахрирлари тугаб, эндигина нашрдан чиққан, «қўл ҳам бўшаган»дай эди. Менда «Сарбадорлар» романини ёзиш фикри туғилди. Беш йил материални ўргандим, асар беш йил қозоғга туширилди, муҳокамалардан ўтиб, нихоят 1990 йили «Шарқ юлдузи» журнаlining 8, 9, 10-сонларида эълон қилинди.

Домла мени роман билан табриклади. Кўп ўтмай бир куни ёзувчилар уюшмасида учрашиб қолдик.

— Романингизни ўқиб кассетга ёздириб беришнинг иложи йўқми? — сўради домла бамайлихотир. — Биронта шогирд ёки болалар ўқиб берса ҳам бўлади.

— Болалар ёш, ўқиша олмади, шогирдлар ҳам банд ўз ишлари билан... — жавоб бердим хотиржам. Романи кассетга ёздириш, ажабо, домлага нега керак бўлиб қолди экан деган савол ҳам ўтди хаёлимдан.

Кейин билсам, домла кўзлари сал хиралашиб қолганлигидан охириги пайтларда асарларни кассетга ёздириб олар, хотиржам уйда ўтириб саҳифама-саҳифа эшитар, лозим жойларни аниқлаб, белгилар қўяр, тугагач, у ҳақда мақола ёзишга киришар экан. Бундан беҳабар эканман. Ушунда «Сарбадорлар»ни кассетга ёздириб бермаганимга хижолат бўлиб афсусландим, аммо домла рад жавобини эшитиб, асло ранжиш аломатларини билдирмаганиди, кейин ҳам бирор марта бу ҳақда эслаб ўтирмади. У ана шундай бағрикенг инсон эди.

Домланинг илтимосига сабаб эса «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг ундан «Сарбадорлар» ҳақида мақола ёзиб беришни сўрагани бўлган экан. Мақола «Сарбадорлар ҳақида роман» номи билан газетанинг 1991 йил 8 март сонидега босилиб чиқди. Кейин домла нашриётга бориб, шу роман ҳақидаги мақолани китобга сўзбоши сифатида беришни таклиф этди.

Шуни айтиш лозимки, устоз жуда ҳам камтар, ўзини ўтга-чўкка урмайдиган, бирровга кек сақламайдиган, босиқ, ҳамиша нимтабассум билан юрадиган одам эди. Унинг бирон-бир муносабат билан қовоқ солганини ёки овозини кўтарганини кўрмаганман. Секин, аммо тетик юрарди. Бирор одам уни ранжитса ҳам қизишмас, унга тенглашишни истамасди. Ўзининг дардини, муаммоларини ҳар кимга ҳам айтавермас, нолишни ёмон кўрарди.

Орадан беш йил ўтиб, «Сарбадорлар» қайта нашр қилинадиган бўлиб қолди. Мухаррир домлага: «Сўзбошингизни босмоқчимиз, бир кўриб берасизми? — деб мурожаат қиларкан, кўшиб кўйди: — Ҳарқалай, истиқлолдан олдин ёзилган...». Домла: «Мақоламни яна чиқармоқчи бўлганингиздан беҳад миннатдорман. Бемалол чиқараверинглар, оладиган ҳам, кўшадиган ҳам жойим йўқ...», — деб жавоб берди. Юқоридаги мақола газе-

Мактаб яратган

тада чиқиши билан, устоз менга шундай истак билдирди:

— У ерда (мақолада — М.А.) ёзиб ўтирмадим, фақат ўқувчи Амир Темурнинг кейинги қадамлари билан кизиқади ва воқеанинг давомини кутиш ҳиссида китобни ёпади деб кўйдим, холос. Энди гап бундай... Хийла қўлингиз келиб қолибди. Амир Темур даврини анчагина ўрганибсиз. Бошқа одамнинг бу даврни ўрганиб асар ёзишига неча-неча йиллар керак бўлади. Қаламни совутмасдан Амир Темур ҳақида роман ёзишга киришингиз керак!

— Йўғ-е! Қўлимдан келармикан?... — дедим иккиланиб.

— Келади! — қандайдир ишонч билан деди Матёқуб ака. — Албатта, қўлингиздан келади!

Яхши сўз ҳам ёзувчига мадад бўлади, уни илҳомлантиради, ижодига қанот беради. Ёмон сўз унинг шаҳдини қайтаради. Соҳибқирон ҳақида асар ёзиш нияти ўзимда ҳам бор эди. Устознинг далда бергувчи сўзлари сабаб бўлиб, «Улуғ салтанат» деган бир неча китобдан иборат роман тавшиши борлигимни қамраб олди. Қаттиқ ишга киришиб кетдим.

Матёқуб Қўшонов адабиётни синчиклаб кузатиб борар экан, унинг томир уришини доимо сезиб турарди, талантили асарларни қўллаб-қувватлаш ва тарғиб қилишни, ўқувчига биринчилардан бўлиб тушунтириб беришни ўзининг асосий вазифаси деб ҳисобларди. Домла

ёзувчига унинг ёшига ёки мавқеига қараб ёндошмасди, бирон мақола ёзар экан, унинг олдида адабиёт, ҳақиқат ва асар турарди, холос. Адабиётимизда ярқ этиб ўқувчилар меҳрини қозонган асарларга ҳам, ёки енгил-елпи ёзилган китобларга

Мухаммад Али, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Давлат мукофоти лауреати

сухбатлар у ерда ҳам давом этарди.

Одатда адиблар, олимлар, умуман ижодкорлар ҳаёти ва фаолиятини, парвозу инқирозларини ўйлаганда, беихтиёр уларнинг оиласи, оилавий турмуши, рафиқаси кўз олдинга келади. Агар ижодкор юртга танилиб, улкан салоҳияти-ю ўткир қалами билан эл суядиган асарлар бита олган бўлса, бунда энг аввало уларнинг суюкли, меҳрибону мушфиқ умр

ёнма-ён юрганларини, балонинг нақ оғзига келиб қолган онларини, даҳшатли воқеаларни сўзларкан, беихтиёр кўзларидан ёш оқа бошларди, ёзиб олаётган кеннойи эса буни кўриб ўзини тутолмай унсиз йиғларди...

— Романларда яхши бир суръат (темп) топилган, шундан тушиб кетмасин, тезлашиб ҳам кетмасин, — деб маслаҳат берди устоз сухбатлардан бирида.

Бир нарсга ҳақида баҳслашиб қолганимиз ёдимда. Одатда мунаққидлар ёзувчи-

йўлдошларининг хизмати бекиёсдир. Ойбек, Фафур Фулом, Абдулла Қаҳҳор, Мақсуд Шайхзода, Миртемир, Озод Шарафиддинов сингари устозлар номларини айтишимиз биланок, тилимиз ортида уларнинг жонфидо рафиқалари номлари оҳиста-оҳиста жаранглайди... Барчаси ўзбекнинг фидойи аёллари, садоқатни кўнглининг кўрига айлантира олган гулруҳсорлари, дилбандлари!.. Рўйхатни давом эттириш мумкин. Истеъдодни берган тангри ижодкорга оила фароғатини, ёр қувончини ҳам ато этсин экан. Шундай бўлса, у ўзини бахтиёр сезиши, дунёда ҳеч нарсадан кам эмаслигини ҳис қилиши, қалами ҳам равон юриб, бебаҳо асарлар тақдим этиши аниқдир. Бу миллат ва унинг тарихи учун нечоғлик диққатга сазовор ҳодиса!

Шу маънода Матёқуб Қўшонов ҳам бахтли, толеи юксак инсонлардан бири бўлганлигига шубҳа йўқ. Гап унинг рафиқаси, ёруғ кунларда ҳам, ёмон кунларда ҳам домла ёнида ёр ва ёрдамчи, ҳамроҳу ҳамроз, илҳомчи ва сунъик Раҳимхоним — биз содда қилиб «кеннойи» деб атаймиз — ҳақида бормоқда.

Рафиқаси Раҳима кеннойининг шифокор бўлганлиги домлага тақдирнинг бебаҳо инъоми эди. Кеннойи ҳамиша домла ёнида, унинг иссиқ-совуғида, хурсандчилиги ва гамли онларида бирга бўлди, кўнглини кўтарди, домланинг ижодий ишларида жуда катта кўмакчи, ҳамфиқр эди. Бир мисол келтирай. Улар бир йили Оқтошда дам олди. Домла ўзи қатнашчиси бўлган машъум уруш хотираларини қозоғга туширишни истади. Меҳнат бундай тақсимланди: домла хотираларини айтиб туради, кеннойи қозоғга туширади. Аввал иш силлиқ кетди, бир неча саҳифа осонгина ёзилди, кейин воқеалар қуюқлаша бошлади. Нима қилганда ҳам уруш уруш-да, эслаш осонмас. Хотиралар аста-секин мусибатли ва мудҳиш тус ола борди, домла ҳар гал ўлим билан

ларни баён, тавсифга йўл берганлари учун танқид қилдилар. Домла «Умаршайх Мирзо» романи ҳақида фикрларини билдириб, деди:

— Романда тасвирлар яхши, тил ҳам яхши ишланган. Лекин баён кам...

— Баён кам? Яъни...

— Ҳа, баён кам, — тушунтирди Матёқуб ака. — Тарихий романда меъёри билан берилган баённинг ўз ўрни бор. Замонавий мавзуда ёзилган бадиий асарда баён, албатта, ортиқча нарсга. Лекин тарихий бадиий асарда вақти-вақти билан баён ҳам бўлиши лозим. Бундай баёндан кўрқмаслик керак. Аниқ саналар, тарихий воқеаларнинг қаерда, қайси маконда, қачон юз бераётгани тўқима воқеалар орасида едириб юборилса асарнинг ишонч кучини оширади, ўқувчининг ўша даврни яхшироқ тасаввур қилишига ёрдам беради. Яна. Қаҳрамон ҳаётида ўхшаш, бир-биридан қизиқ воқеалар юз беради. Масалан, дейлик, Амир Темур бешта жанг ўтказди, у ҳақда расмий тарих кенг маълумот берган. Жанглари-нинг ҳар бири алоҳида доврўққа эга. Лекин ёзувчи бу жанглардан биттасини тасвирлашга, балки умумлаштиришга ҳаққи бор. Аммо кўп ҳолларда ёзувчи воқеалар жуда қизиқарли бўлгани учун кўзи қиймай беш жангнинг ҳаммасини бирма-бир тасвирлашга берилиб кетади. Бунда бадиийликка путур етиши турган гап. Шундан эҳтиёт бўлиш керак...

Булар яхши адабий сабоқлар эди.

Академик Матёқуб Қўшонов зукко, билимдон, ижод сирларини чуқур эгаллаган ва тушунадиган, айниқса проза, роман жанри қонуниятларини теран билган, ўзига хос мактаб яратган заҳматқаш олим эди. Шу сабабдан адабиётимизнинг Ойбек, Абдулла Қаҳҳор, Одил Ёқубов, Пиримқул Қодиров сингари забардаст адиблари унинг теран мулоҳазалари билан ҳисоблашар, катта хурматларини яширмасдилар.

Бундай иззат-икром камдан-кам кишиларга насиб этади.

Таассуф

Қишлоқ томонларга йўлимиз тушиб, машинага ўтирдик. Ҳамроҳимиз кекса отахон йўл давомида гурунг бериб борарди.

— Илгариги даврда юрагимиз зада бўлиб қолганди. Одамларнинг қалбида на динга эътиқод, на илоҳий кучга ишонч қолмаганди. Шунинг оқибатида, қанча-қанча одамлар жабр кўрди.

Савол назари билан қараганимизни сезиб, ҳикоясини давом эттирди.

— Ўртоғим Абдулла билан бир қишлоқда, қўшни ҳовлиларда ўсиб-улгайдик. Уйланиб, оилали бўлгач, ҳовли атрофларини обод қилишга киришдик. Икки ҳовли орасида узоқ йиллардан буён оқ жангал ўсиб ётарди. Уни чопиб ташлаб, йўлакни кенгайтиришни маслаҳатлашдик.

Аммо онам қаттиқ қаршилик кўрсатди:

— Қилишга бошқа ишинг йўқми? Нима,

АРМОҶ

сендан ош-нон сўраётгани шу жангал? Сенинг ҳам, ўртоғининг ҳам хотинларинг оғирроқ бўлса, бир балога йўлиқшдан кўрқмайсанларми? Оқ жангалнинг жойида бир дуохон бобо яшаган экан. Бобо кичкинагина хужрасида доим тасбеҳ ўгириб ўтираркан. Агар тасбеҳ ўгирмаса, унинг эшиги ўз-ўзидан очилиб-ёпилаверармиш. Бобо

вафот этгач, унинг китоби шу жойда қолгану ўрнидан оқ жангал ўсиб чиққанмиш...

Афсуски, ўртоғим бу гапни эшитиб:

— Жойни чиройли қилиб текислаб, обод қилганимиздан сўнг бу гаплар унут бўлади, — деди бепарвогина.

Мен ҳам ирим-сиримларга эътибор бериб ўтиришни ўзимга эп кўрмадим.

Хуллас, қўшни қишлоқдаги булдозерчи йигитни чақиртириб келдик. У энди иш бошлаган эди, булдозер ўчиб қолди. Уни қайта юргизиб бўлмади. Онам бечора бунга эшитиб кўнгли таскин топгандек бўлди. Ўртоғим эса: «Момом қаттиқ қарғаган кўринади», — деб кулди.

Эртасига шаҳардан ғалатиноқ тракторлар келди. Бир пасда жангалларни суриб, жойини текислаб ташлади. «Ўриснинг техникасига момонинг кучи етмади», — деб яна кулишдик. Қишлоқ отахонларидан бири ҳам бизни қўллаб-қувватлади. Лекин бу унга қимматга тушди. Икки ойча ўрнидан туролмай қолди. Мен билан ўртоғим эса бир умрлик армонда қолдик...

Бирин-кетин фарзандли бўлдик. Абдулла қиз кўрди, мен эса ўғил. Қизалоқнинг бармоқлари ажабтовур тарзда бир-бирига ёпишиб, чангак бўлиб қолганди. Ўғлимнинг эса бир қўли қимирламасди.

Кейин онамнинг зор қақшаб айтган гаплари-ю оқ жангални эсладим. Ўша жангалнинг сири нимада эканини ҳозир ҳам билмайман. Балки онам айтиб берган воқеа ростдир. Ҳар ҳолда бугун бир нарсани тушуниб етдик: динсизлик, эътиқодсизлик қалб кўзини кўр қилиб қўяркан. Агар ўшанда биз учун сирли бўлиб қолган жойга жонлик сўйиб, Қуръон ўқитганимизда қондасини қилган бўлармик...

Отахоннинг ҳикояси кишини ўйга толдиради...

Холида ФАЙЗИЕВА,
«Ishonch»нинг жамоатчи муҳбири

Маънавий
жароҳатлар

Бугунги ёшлар ҳар жабҳада катта ютуқларни қўлга киритишмоқда. Бунинг замирида эса, аввало, меҳр-урувват, муҳаббат, садоқат, ишонч, қатъият мужассам. Шу ўринда халқимизнинг «нима эксанг, шуни ўрасан», деган доно нақлини эслаш жоиз. Негаки, баъзан ота-оналарнинг фарзандларини қаровсиз қолдираётганлиги, тарбияси билан қизиқмаётганлиги, тақдири ҳақида ўйлаб ҳам кўрмаётганлигининг гувоҳи бўламиз.

зандга керакли тарбияни бера олмади.

Суд мажлисида Раъно Бозорова оналик ҳуқуқидан маҳрум қилинишига қарши эмаслигини, ўғли Ферузни меҳрибонлик уйига топширишларига розилигини билдирди.

Шу ўринда бир мулоҳаза. Бугунги кунда давлатимиз томонидан ота-она тарбиясига муҳтож бўлган, етим, ота-онаси касалманд, қаровсиз қолган болаларни меҳрибонлик уйларига ўтказиш чоралари кўришмоқда. Бу, албатта, миллатимизга хос, давлатимиз сиёсатига мос бағрикенглик ифодасидир.

Бироқ бунга суд залида бош эгиб ўтирган Раъно Бозорова, ўз хоҳиши билан фарзандларидан тириклайин воз кечган она тушунармикан? Ахир у ҳам барча оналар сингари уч гўдакни дунёга келтиргунча ҳомилдорлик қийинчиликларини, туғруқ азобини тортган, чақалоқ ингасидан қалби гупуриб, олам гўзаллигини ҳис этган, беором куну уйқусиз тунларни мурғак гўдакларига аллалар айтиб ўтказган, ҳаётдан умидвор она эди-ку?!

Бу ўринда биргина онани қоралаш нотўғри. Аслида, оила кўргонининг ҳар иккала устунига путур етгани ачинарли.

Бугун кўз ўнгимизда, яқинларимиз, кўни-қўшнимиз турмушида кузатилаётган бу каби ҳолатларнинг илдири отишига йўл қўймаслигимиз керак. Ҳар қандай касалликни даволашдан кўра олдини олиш осон. Шундагина оилаларимиз хотиржам, фарзандлар бахтиёр, ота-оналар иззат-ҳурматда бўлиб, қўйди-чиқдиларга ўрин қолмайди. Болаларимиз нигоҳи мунга тўлмайди.

Ўткр МАЛИКОВ,
Ғиждувон туман прокурорининг
ёрдамчиси.
Лолаҳон МАНСУРОВА,
журналист

Журналист мулоҳазаси

Бозорда одам тирбанд. Кимдир олаяпти, кимдир сотапти. Ҳамма ўзи билан ўзи овора. Шу пайт басавлат бир киши картошка сотаётган аёл томон яқинлашди.

— Неча пулдан бўлди, синглим?

— 700 сўмдан сўраямиз, ака, лекин ками бор.

— Бўлиши неча пул?

— Яхши одамга ўхшайсиз, сизга арзонроқ қилиб берман, 690 сўмдан ола қолинг. Тош-тарозим тўғри...

Бу гапни эшитиб харидорнинг пешонаси тиришди. Чамаси сотувчининг гапидан энсаси қотганди.

— Синглим, қаердан чиқди шу гап? Нима, мен ўғри эмасман демокимисиз? Ўзбекнинг деҳқони ўғри бўлганини эшитганмисиз? Миллатимизга бунақа иснод келтирадиган гапни гапирманг, — дея қўл силтаб пештахтадан узоклашди.

Уларнинг гапини эшитиб қизиқ бир воқеа ёдимга тушди.

Бир йили жиянимнинг шундоққина «Тошкент денгизи» ёнидаги далаҳовлисига бордик. Атрофга боқиб тўймайсан киши. Мевали дарахтлар авжи ҳосилга кирган. Шафтолининг ҳар бири нақ пиёладек келади. Роса маза қилдик. Кетар олдидан елим қопчиқларга ҳам олволдик. Йўлда кетар эканман, жиянимга:

— Шунча мева-чева увол бўлиб ётибди. Бозорга олиб чиқсанг бўлмайдимми? — дея маслаҳат солдим.

Жияним кулди.

— Бозорга олиб ҳам чиқамиз, лекин хузурини бошқалар кўради-да, — деди у. — Бунинг устига ишли одам бўлсак, қачон бозорга олиб

Машинадан тушишимиз билан икки йигит яқинлашди.

— Нима бор, акалар, сотиладимми?

Биз қутилардаги шафтолини кўрсатдик. Харидорларнинг кўзлари уйнаб, бир-бирига маъноли қарашди.

— Бўлмаса нархини келишайлик, акалар.

Борига барака

чиқиб, қачон сотамиз?

Лекин барибир уни кўндирдим. Келгуси шанба-якшанба кунлари машина орқасига аравани улаб, далаҳовлига жўнадик. Шафтолини қутиларга жойлаб, «Кўйлик» бозори қайдасан, дея йўл олдик.

Бозорга одам сизмайди.

Мен жиянимга, у эса менга қараб елкасини қисди. Бизнинг ҳолатимизни бозорчи йигитлар тушунишди шекилли, дангалига ўтишди.

— Килосига 170 эмас, 180 сўмдан (ўша вақтдаги нарх) берамиз. Бўлса сизга бўлсин. Қўлни ташланг, — деди улардан бўйи тикроғи.

Жиянимга қарасам, розига ўхшайди. Бироз тортишгандек бўлиб, охири уларни килосига 200 сўмдан беришга кўндирдим.

Хайрлашиш олдида ҳалиги йигитлар:

— Яна молингиз бўлса олиб келаверинг. Ҳов анави жойдан топасиз бизни, — дея пештахталар ўртасидаги одам

қайнаган томонга ишора қилишди.

Бироз бозор айландик. Бир вақт ҳалиги йигитнинг олдида чиқиб қолдик. Не кўз билан кўрайликки, бир соат олдин биздан килосини 200 сўмдан олган шафтолини 350 сўмдан бемалол пуллаётир. Тоға-жиян қулиб юбордик.

Мен секингина йигитлардан бирининг ёнига яқинлашдим.

— Деҳқон, биздан шунчага олиб, фалон сўмга пуллаяпсиз. 250 сўмдан олган тақдирингизда ҳам асақангиз кетмасди, — дедим кесатиб. У ҳам бунга тушунди ва қўллари йиғанча:

— Ака, бу ер бозор. Хоҳлаганингизга сотасиз, оласиз, — деди безбетлик билан. — Ёки бўлмаса, ана, марҳамат, ўтириб ўзингиз сотинг. Биров сизнинг қўлингиздан ушлаяптими?

Жияним ҳолатимни сезди-ю, қўлимдан тортиди. Кейин кулимсираб:

— Ўтган сафар ҳам бир таъзимимни егандим, бу сафар ҳам сизнинг сўзингизни қай-

тара олмадим. Тошкентдан далаҳовлигача 60 километр. Бензиннинг ўзига шунча кетади. Бунинг устига териш, жойлаш...

Анчагача шу воқеанинг таъсирида юрдим. Инсоф сари барака деганлар. Лекин, афсуски, ҳозир бошқача фикр ҳукмрон.

Ўзингиз кузатаётган бўлсангиз, турли байрамлар арафасида бозорда нарх-наво ошиб кетаяпти. Негаки, байрам бўлгандан кейин шу нарса рўзғор учун зарур. Гоҳо бирни иккига олишга мажбуримиз. Яхшики, беш қўл баравар эмас. Бир танишим бор, новвой. Нон зарур бўлиб, байрам куну уникига чиқдим.

Эътибор бериб қарасам, нон ҳар доимгидан ҳам чиройли, ҳам салмоқлироқ. Аста ундан: — Уста, нонингизга неча пулдан берай? — деб сўрадим.

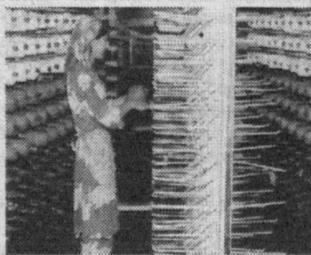
— Ҳар кундаги нарх, ака. Бугун байрам, ният қилиб яхшилаб ёпаяпмиз. Савоби ота-боболаримизга тегсин, — деб қолди.

Бундайлар бахтимизга ҳали ҳам топилади. Мана шундай инсоф-диёнатли кишилар ҳисобига халқимиз оғир синовларга дош берган. Айнан шундайлар шарофати билан миллатимиз равнақ топяпти.

Қошки, ҳамма ҳам шундай бўлса...

Неъмат РАФИҚОВ

Сўраган эдингиз...

Асосий ишимдан ташқари ўриндошлик асосида бошқа корхонада ҳам ишлайман. Ўриндош сифатида мазкур корхонадан ҳам мукофот олиш ҳуқуқига эгаманми? Бу борадаги бошқа ҳуқуқларим ҳақида тўлиқроқ маълумотга эга бўлиш учун қайси қонун ҳужжатларига мурожаат қилишим керак?

Раъно КОМИЛОВА, Навоий вилояти

Ўзбекистон ҳудудидида меҳнат ва унга оид муносабатлар Меҳнат кодекси, қонунлар, бошқа локал ҳужжатлар билан тартибга солинади. Ҳозирги вақтда қонунчиликда иш берувчининг ўриндош ходим билан муносабатларини тартибга солинадиган алоҳида норматив-ҳуқуқий ҳужжат йўқ.

Ўриндошлик — асосий иш жойидаги бўш вақтда меҳнат шартномасига мувофиқ ҳақ тўланадиган бошқа ишда ишлаш. Ўриндошлик асосида бошқа корхонада ёки «асосий»га қўшимча равишда ўз ишхонасида ҳам ишлаш мумкин. Ўриндошлик асосида ишловчи ходим асосий иш жойидаги каби мазкур кодекснинг 16-моддасида назарда тутилган ҳуқуқларнинг барчасига эга. Бу ҳуқуқлар жумласига қуйидагилар кирради:

ўз меҳнати учун қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақидан оз бўлмаган миқдорда ҳақ олиш;

муддатлари чегараси белгиланган иш вақтини ўрнатиш, бир қатор касблар ва ишлар учун иш кунини қисқартириш, ҳар ҳафталик дам олиш кунлари, байрам кунлари, шунингдек, ҳақ тўланадиган йиллик таътиллар бериш орқали таъминланган дам олиш;

хавфсизлик ва гигиена талабларига жавоб берадиган шароитларда меҳнат қилиш; касбга тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш;

иш билан боғлиқ ҳолда соғлиғига ёки мол-мулкига етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш;

касаба уюшмаларига ҳамда ходимлар ва меҳнат жамоаларининг манфаатларини ифода этувчи бошқа ташкилотларга бирлашиш;

қариганда, меҳнат қобилиятини йўқотганда, боқувчисидан маҳрум бўлганда ва қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда ижтимоий таъминот олиш;

ўзининг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, шу жумладан, суд орқали ҳимоя қилиш ва малакали юридик ёрдам олиш; жамоаларга доир меҳнат низоларида ўз манфаатларини қувватлаш.

Қонунда уни «асосий» ходимдан фарқлайдиган бир қатор хусусиятларгина назарда тутилган: улар ишга қабул қилиш, меҳнат режими ва меҳнат қонунчилигида назарда тутилган бошқа жиҳатларга тегишли. МКнинг 153-моддасига кўра, бошқа тақдирлашларни тўлаш каби мукофотлар ҳам иш берувчи ходимларнинг вакиллари билан келишиб қабул қиладиган корхонанинг локал ҳужжатлари билан белгиланади. Кўпинча мукофот тўлаш тўғрисидаги буйруқ ёки мукофотлаш тўғрисидаги тасдиқланган низом ана шундай ҳужжат ҳисобланади. Бироқ иш берувчи мукофот белгиларкан, унинг миқдорини ҳам, у татбиқ этиладиган ходимлар доирасини ҳам мустақил белгилаш ҳуқуқига эгадир.

Компютер дастурининг муаллифи «Электрон ҳисоблаш машиналари учун яратилган дастурлар ва маълумотлар базаларининг ҳуқуқий ҳимояси тўғрисида»ги қонуннинг 9-моддаси биринчи қисмига кўра, уни рўйхатдан ўтказишга (патентлашга) ҳақлидир. Бунинг учун у Давлат патент идорасига ўзи ишлаб чиққан дастурни Дастурий маҳсуллар давлат реестрида рўйхатдан ўтказиш тўғрисида ариза билан мурожаат қилиши лозим.

Мазкур модданинг иккинчи қисмига биноан ЭХМ учун яратилган дастурни расмий рўйхатдан ўтказиш сўралган талабнома битта дастур ёки битта маълумотлар базасига тааллуқли бўлиши керак. Уни расмийлаштираётганда Электрон ҳисоблаш машиналари учун дастурларни расмий рўйхатдан ўтказиш учун талабномани ва маълумотлар базасини расмий рўйхатдан ўтказиш учун талабномани тузиш, топшириш ва кўриб чиқиш қоидаларига амал қилиш керак. Уларда мурожаат

қилиш таомили, аризачининг ҳаракатлари, рўйхатдан ўтказиш учун зарур ҳужжатлар ва уларга қўйиладиган талаблар, патент бериш тартиби ва ҳоказолар батафсил қайд этилган.

Талабномага қуйидагилар илова қилиниши керак:

— компютер дастурини идентификацияловчи депонентланадиган материаллар;

— компютер дастури вужудга келтирадиган аудиовизуал тасвирларни идентификацияладиган материаллар;

— бажариладиган модуллари бўлган дискеталар;

— оптик диск;

— реферат;

— патент божни тўланганини тасдиқладиган ҳужжат;

— патент идорасининг талабига кўра рўйхатдан ўтказиш учун зарур бўлган бошқа ҳужжатлар.

Талабнома келиб тушгандан кейин патент идораси ўттиз кун ичида зарур ҳужжатларнинг борлиги ва уларнинг белгиланган талабларга мувофиқлигини текширади. Текшириш ижобий натижа берганида у ЭХМ учун дастурни тегишли реестрга киритади, аризачига унинг расмий рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисида гувоҳнома беради ва у ҳақдаги маълумотларни патент идорасининг расмий ахборотномасида чоп этади.

Ўғлим лугатшунослик билан боғлиқ компютер дастури яратди. Унинг программасини лицензиялаштирмоқчи эдик. Бир танишимнинг айтишича, компютер программалари лицензияланмас экан. Бу фикр тўғрими? Ушбу масалани ҳал қилиш учун қаерга мурожаат қилсам бўлади?

Фарҳоджон АҲМАДҚУЛОВ, Тошкент шаҳри

Жияним таълим тизимига доир грант ютиб олди. Энди ўқишини хорижда давом эттиради. У керакли китобларини ўзи билан олиб кетиши, яъни чегарадан олиб ўтиши мумкинми? Бунинг учун қандайдир ҳужжат талаб қилинадими?

Барнохон ХОЛДОРОВА, Хоразм вилояти

«Маданий бойликларнинг олиб чиқилиши ва олиб кирилиши тўғрисида»ги қонуннинг 5-моддасига мувофиқ, маданий бойликларнинг олиб чиқилиши ва олиб кирилишини давлат томонидан тартибга солишни Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ҳамда Давлат божхона қўмитаси амалга оширади.

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги:

— Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлаган тартибда маданий бойликлар сирасига кирувчи ашёлар тоифасини аниқлайди;

— маданий бойликларнинг олиб кирилиши, вақтинча олиб чиқилиши мумкинлиги тўғрисида қарорлар қабул қилади;

— олиб чиқилаётган ва олиб кириладиган, шунингдек вақтинча олиб чиқилаётган ва вақтинча олиб кириладиган маданий бойликларни рўйхатга олади;

— олиб чиқилади, вақтинча олиб чиқилади деб эълон қилинган, шунингдек, вақтинча олиб чиқилганидан кейин қайтариб олиб келинган маданий бойликларни экспертизадан ўтказишни таъминлайди;

— маданий бойликларнинг олиб чиқилиши ва вақтинча олиб чиқилиши ҳуқуқини берувчи гувоҳнома беради.

Жиянини олиб кетмоқчи бўладиган китоблар маданий бойликлар сирасига кирмаслиги ҳақида мазкур

вазирликнинг ҳулосаси чиқарилгандан сўнг ушбу китоблар божхона назоратидан ўтказилиб расмийлаштирилади. Божхона юк декларациясини тўлдириш тўғрисидаги йўриқномага мувофиқ «жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудудидан олиб чиқилаётган товарларнинг қиймати 1000 (бир минг) АҚШ долларига эквивалент суммадан ошмаси»;

а) жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудудидан олиб чиқилаётган товарларнинг қиймати 1000 (бир минг) АҚШ долларига эквивалент суммадан ошмаси;

б) жисмоний шахснинг яшаш жойи ўзгарган тақдирда унинг шахсий (хўжалик) мол-мулклари ҳисобланган товарлар (шахснинг олдинги яшаш жойидан ҳисобдан чиқарилганини тасдиқловчи белги мавжуд бўлганда);

в) узоқ муддатли хизмат сафарига кетаётган Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг шахсий мулклари, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқиб кетаётган бошқа давлатлар фуқароларининг илгари олиб кирган шахсий мулклари олиб чиқилганда».

Қишлоғимиздаги кичик бир дўконда спиртли ичимликлар билан савдо қилишди. Бизни ташвишлантирадиган нарса дўконнинг боғчага туташ эканлигида. Бу уларнинг тарбиясига салбий таъсир қилиши мумкин. Ушбу ҳолатга чек қўйишнинг қандай йўли бор?

Наргиз ҒАНИЕВА, Кашқадарё вилояти

Сиз айтгандек, дўкон болалар боғчаси атрофида жойлашган бўлса, бу ҳолатни қонун талабларига мутолақа эди деб эътироф этиш керак. Ўзбекистон Президентининг «Алкоголли маҳсулотлар билан чакана савдо қилишни янада тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг 2-иловасида алкогольли маҳсулотлар билан чакана савдо қилиш қоидалари келтирилган. Унга кўра, алкогольли маҳсулотлар билан фақат шаҳарларда — алоҳида келтирилган ва қамида 25 квадрат метрли, қишлоқ жойларда қамида 15 квадрат метрли савдо зали бўлган (фақат алкогольли маҳсулотлар билан чакана савдо қилишга мўлжалланган), чекка тоғли туманларда — алоҳида савдо секцияси бўлган, алкогольли маҳсулотларни сақлаш ва сотишнинг санитария нормалари ва қоидаларига мувофиқ бўлган омбор бинолари ва асбоб-ускуналари бўлган турғун савдо шохобчасида чакана савдо қилиш мумкин.

Шунингдек, савдо шохобчаси ўқув, мактабга таълим ва диний муассасалардан қамида 500 метр узоқда бўлиши; жамоат транспорти тўхташ жойларида, жумладан, метрополитен бекатлари ёнида, жамоат жойларида ва дам олиш жойларида, даволаш-профилактика ва спорт-соғломлаштириш муассасалари ҳудудларида, ушбу муассасалар ва ишлаб чиқариш корхоналарининг ошхоналарида, шунингдек, аэропортлар, темирйўл вокзаллари ва автостанцияларга туташиб кетган ҳудудларда жойлашмаслиги керак.

Алкоголли маҳсулотлар билан чакана савдо қилиш қоидалари бузилганлиги учун юридик шахсларга алкогольли маҳсулотлар билан савдо қилиш ҳуқуқидан маҳрум қилган ҳолда энг кам ойлик иш ҳақининг икки юз бараваридан үч юз бараваригача миқдорда жарима солинади, ушбу юридик шахсларнинг тегишли ходимлари эса белгиланган тартибда ҳатто жиноий жавобгарликка тортиладилар.

Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими

Даврон Қаҳҳоровни таниганлар унинг интилувчанлигига қўйил қолиб гапиришади. У бундан тўққиз йил илгари тошга ишлов бериш ҳадисини олди. Кейинчалик «Бўстон» хусусий савдо фирмасини ташкил этди. Зарбанд конида тош келтириб, жилоси кўзни оловчи мрамар плиталар ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Ҳамқишлоқларидан ўттиз кишини ёнига олди. Вилоятлардаги барча қурилишларда Даврон Қаҳҳоров плиталаридан фойдаланишди. Маблаг жамғарилган, Греция, Италия технологиялари олиб келинди. Ишлар янада юришди. Бугун унинг йиллик соф даромади 20 млн. сўмдан ошяпти.

Эл корига эр йигит

Тўғри йўл муродга элтар

ярайди. Даврон кабилар ҳамиша ўзгалар дарди билан яшайди. Унинг тенгдоши Йўлдош Абдурахимов эса бунинг мутлақо акси. Йўлдош ҳам оила бошлиғи. Аммо у ҳаётда энгил йўл қидириб овора. Кўшни давлатда бироз ишлаб келгач, феъли айниди. Йўлида учраган одамга олисдаги қуйруқдан лоф урадиган одат чиқарди. Унинг тузоғига илк дафъа ҳамқишлоқлари Шавкат Умаров ва Нодир Шукуровлар лаққа тушишди, уларни Олмаотада яшовчи турк миллатига мансуб киши хонадонидан

ги қурилишга олиб борди. Енг ичида тузилган битим боис арзимаган пулга ташлаб келди. Илк ов нафси ҳакалак отган йигит фаолиятини гуриллатиб юборди. У ўз ҳамюртларидан 9 нафарини ана шу тахлит қўшни давлатдаги қора меҳнатга жалб этди. Мўмай пул илинжида оғир шароитда меҳнат қилган йигитлар ҳақ олишдан умидларини узгунча ишлашди. Ортага қайтишга имкони йўқ эди уларнинг. Паспортларини илк кунлардан оқ хўжайинлар олиб қўйишган. Йўлдошвой соя-сал-

қинда улар орқасидан топган уч-тўрт сўмини сарф қилиб юрарди. Алданганини сезган йигитлар зўр-базўр, оч-наҳор қишлоқларига етиб олишди. Йўлдош Абдурахимов эса ноҳўя хатти-ҳаракати учун суднинг қора курсисига ўтирди.

Яхшига эргашганлар муродга етиши, ғайир кўнглини инсонга эргашганлар эса доғда қолишини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. Хулоса чиқариш эса ҳар кимнинг ўзига ҳавола.

Н. ШАМСИЕВ

TV-SPORT

Душанба

18.40 «Вести-спорт», 18.55 Хоккей КХЛ, Открытый чемпионат России...

Среда

18.40 «Вести-спорт», 18.55 Хоккей КХЛ, Открытый чемпионат России...

Чоршанба

06.35 Баскетбол, НБА, «Матч всех звезд», 08.45 «Зарядка с чемпионом»...

Пайшанба

07.05 Баскетбол, Евролига, 1/4 финала, Женщины...

Шанба

06.00 Баскетбол, НБА, «Хьюстон» - «Даллас», Прямая трансляция...

Жума

07.05 Баскетбол, Евролига, 1/4 финала, Женщины...

29 канал

Душанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Возвращение к жизни»...

Чоршанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Корпорация монстров»...

Среда

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Каена»...

Пайшанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Титан»...

Шанба

16.50 Художественный фильм «Злая женщина»...

Жума

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Титан»...

Душанба

16.50 Художественный фильм «Злая женщина»...

Чоршанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Корпорация монстров»...

Среда

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Каена»...

Пайшанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Титан»...

Ishonch TV

OZBEKISTON

5.55 Киргузлар дастури, 6.00 «Солон», Узбекистон!»...

TOSHKENT

17.50 Курсатилар тартиби, 17.55 Мультисериял: «Кук рангли сиқонка ва хумбо»...

PERVYI

5.00 Телеканал «Доброе утро», 9.05 Телеканал «Доброе утро»...

ТВ-3

08.00 М/ф «Жизнь с Луи», 09.00 М/ф «Тройной Зет»...

РОССИЯ

05.00 Доброе утро, Россия!, 05.55 «Архив Гайдара»...

SPORT

Телетомашинлар диққатига Профилактика муносабати билан...

YOSHLAR

13.55 «Yoshlar» салони, 14.10 «Камолот», Т/с «Ташкент»...

TV-MARKAZ

07.00 Узбек навалари, 08.00 Сериял «Жассига ухшаши йук»...

HTB

6.00 Информационный канал «Солон», Т/с «Киднеппинг»...

DTV

19.30 Мультифильм «Клуб лективов», 08.55 Музыка»...

Среда

10.30 Мультифильм «Скорость», 11.30 «Скорость» худ. фильм...

Чоршанба

18.50 Мультифильм «Большое кино-Я легенда»...

Пайшанба

10.00 Клип минута, 10.20 Мультифильм «Добрый вечер»...

Шанба

10.00 Клип минута, 10.20 Мультифильм «Бемби»...

Жума

10.00 Клип минута, 10.20 Ералаш, 10.40 Мультифильм «Титан»...

ДУШАНБА

03.45 Х/ф «Пять дней до полудня», 07.00 «Самое смешное видео»...

Среда

09.00 М/с «Люди Икс», 09.55 М/с «Смешарики»...

Чоршанба

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Пайшанба

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Шанба

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Жума

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Домашний

06.30 М/ф «Как обаянки обаяли», «Винни-Пух идет в гости»...

Среда

06.30 М/ф «Как обаянки обаяли», «Винни-Пух идет в гости»...

Чоршанба

06.30 М/ф «Как обаянки обаяли», «Винни-Пух идет в гости»...

Пайшанба

06.30 М/ф «Как обаянки обаяли», «Винни-Пух идет в гости»...

Шанба

06.30 М/ф «Как обаянки обаяли», «Винни-Пух идет в гости»...

Жума

06.30 М/ф «Как обаянки обаяли», «Винни-Пух идет в гости»...

Душанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Возвращение к жизни»...

Чоршанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Корпорация монстров»...

Среда

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Каена»...

Среда

09.00 М/с «Люди Икс», 09.55 М/с «Смешарики»...

Чоршанба

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Пайшанба

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Шанба

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Жума

09.00 М/с «Смешарики», 09.55 М/с «Смешарики»...

Душанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Возвращение к жизни»...

Чоршанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Корпорация монстров»...

Среда

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Каена»...

Пайшанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Титан»...

Шанба

16.50 Художественный фильм «Злая женщина»...

Жума

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Титан»...

Душанба

16.50 Художественный фильм «Злая женщина»...

Чоршанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Корпорация монстров»...

Среда

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Каена»...

Пайшанба

12.00 Клип минута, 12.20 Ералаш, 12.40 Мультифильм «Титан»...

Осмондун пар миңоралар

ТОШКЕНТ ТЕЛЕМИНОРАСИ

Марказий Осиёдаги энг баланд бинодир. Унинг баландлиги 375 метр. Телеминара 1978 йилдан бошлаб 6 йил давомида қуриб битказилган. 1985 йилнинг 15 январиди ишга туширилган.

Телеминара муаллифлари Ю.Семашко ва Н.Терзиев-Саруков, конструкторлар Й.Морозов ва М.Мушоев.

Телеминара пойдеворининг чуқурлиги — 11 метр.

Иншоотнинг умумий оғирлиги 6000 тоннадан ортиқ, ҳажми 55.500 м³.

Иншоот мустаҳкамлигини таъминлаш учун ҳар бири 93 метрлик учта конуссимон оёқ ўрнатилган.

Ўз ўқи атрофида айланувчи икки залли «Коинот» ресторани (120 метр баландликда), томоша майдонига эга.

3 та тезкор лифт секундида 4,8 м тезликда ҳаракатланади.

Тошкент телеминорасининг асосий вазибалари теле ва радиоузатувдир. Бундан ташқари, гидрометеорология хизмати ҳам ўталади.

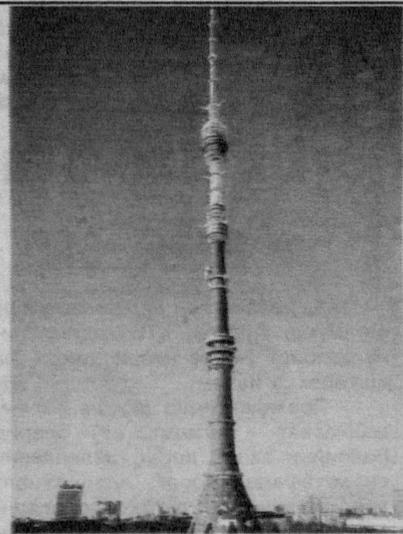
ОСТАНКИНО ТЕЛЕМИНОРАСИ

Бу телеминара Москванинг энг диққатга сазовор биноридан биридир. Баландлиги 540 метр бўлиб, Канаданинг Торонто шаҳридаги Си-Эн Тауэр телеминорасидан кейинги ўринда туради.

1963-1967 йилларда қуриб битказилган, денгиз сатҳидан 160 метр баландликда жойлашган минора пойдеворининг чуқурлиги 4,6 метрдан ошмайди. Пойдевор билан биргаликдаги умумий оғирлиги 51.400 тонна ташкил этади.

Минорада жами 9 та, жумладан 5 та юк ташувчи лифт мавжуд. «Еттинчи осмон» деб аталувчи ресторан доимо мижозлар билан гавжум. У 328-334 метр баландликда, миноранинг 3 қаватида жойлашган. Халқасимон шаклда жойлашган ресторан ўз ўқи атрофида соатига бир мартадан уч мартагача айланиб туради. Шу чоққача «Еттинчи осмон» 10 миллиондан ошқ мижозни қабул қилган.

2000 йилнинг 27 августиди минорада кучли ёнғин содир бўлди. Ёнғин ўчоғи 460 метр баландликда бўлиб, унинг натижасиди миноранинг 3 қавати бутунлай ёниб кетди. Юқори даражадаги иссиқлик туфайли минора мувозанатини сақлаб турувчи ўнлаб трослар узилди. Ҳозир уларнинг барчаси қайта тикланган.

СИ-ЭН ТАУЭР

Мазкур минора 2006 йилги ҳисоб-китоб бўйича дунёнинг энг баланд биноси ҳисобланган. Баландлиги 553 метр бўлган минора

Канаданинг Торонто шаҳри аҳолисининг фаҳри ҳисобланади. Ҳар йили Си-Эн Тауэрга 2 миллиондан ортиқ одам ташриф буюради. Минорадан телекоммуникация эҳтиёжлари учун фойдаланилади. Останкино телеминорасидан 13 метр баланд бўлган Си-Эн Тауэр соатига 420 км. тезликдаги шамолга ва 8,5 балли ер силқинишига бемалол дош бера олади.

Минорадаги лифтлар соатига 22 км. тезликда ҳаракатланиб, томоша майдонидан ресторангача бўлган баландликни 58-61 секундда босиб ўтади. Миноранинг умумий оғирлиги 130 минг тонна бўлиб, қурилиш учун 40.524 метр куб бетон ишлатилган.

СКАЙ ТАУЭР

Янги Зеландиянинг Окленд шаҳри марказиди жойлашган радиоминоранинг баландлиги 328 метрдир. Унда томоша майдонлари бўлиб, сайёҳларни жалб этишга хизмат қилади.

Скай Тауэр Буюк миноралар бутунжаҳон федерацияси аъзосидир. Бино Скай-сити казино комплексининг бир қисми ҳисобланиб, «SkyCity Entertainment Group» компанияси томонидан бошқарилади.

БЕРЛИН ТЕЛЕМИНОРАСИ

Баландлиги 368 метр бўлган ушбу иншоот Москвадаги Останкино, Киев ва Ригадаги телеминоралардан сўнг Европадаги энг баланд минора ҳисобланади.

Миноранинг қурилиши 1965 йил 4 августда бошланиб, 1969 йил 3 октябрда фойдаланишга топширилди. Ҳар йили унга миллиондан зиёд киши ташриф буюради.

Бинодаги зангламайдиган пўлатдан ясалган шарга куёш нури тушганда, унда хоч тасвири пайдо бўлади. ГДРдаги социалистик ҳукуматнинг атеистлиги ҳамда черковнинг дискриминациясига ишора қилиб берлинликлар бу хочни Папанинг қасоси деб аташган. Айтишларича, махсус хизмат ходимлари миноранинг архитекторини сен буни атайлаб қилгансан, деб қаттиқ сўроққа тутишган.

Диаметри 32 метр бўлган мазкур шарнинг оғирлиги 4800 тонналигини ҳисобга олсак, хочнинг кўринишини ҳам тасаввур қилса бўлади. 208 метр баландликда жойлашган телекафе ўз ўқи атрофида соатига уч марта айланиб чиқади.

СПЕЙС НИДЛ (самовий игна)

АҚШдаги мазкур минора Вашингтон штати Сиэтл шаҳрининг тимсоли ҳисобланади. Баландлиги 184 метр, эни 42 метр, оғирлиги 9950 тонна.

Минора тезлиги 320 км/соат бўлган тўфон ҳамда 9,1 балли zilзилага дош беради. Шу чоққача минорага 25 марта чакмоқ келиб урилган. Диққатга сазовор томони 159 метр баландликдаги томоша майдонидир. У ердан нафақат Сиэтл шаҳри маркази, балки Cascade Range тоғи ва Mount Rainier вулкони, шунингдек, Элиот бўғози ҳамда атрофдаги оролларни кўриш мумкин.

Яқин келажакда

Токио шаҳрининг Сумида-Дайто туманидаги рақамли телекўрсатувлар тарқатишга мўлжалланган дунёдаги энг баланд минора қурилмоқда. Уни қуриш бўйича ННК давлат телеканални билан мамлакатнинг бешта етакчи телекомпанияси ўртасиди битим имзоланди. «Янги Токио минораси»нинг бўйи 600 метрга етади. Бу ҳозир ишлаб турган 333 метрлик минорадан қарийб 2 баробар баланддир.

Қурилишни 2010 йилда тугатиш мўлжалланган. 450 метр баландликда томоша майдончаси бунёд этилади, ундан бутун Токио, ҳатто анча узокдаги Фудзи тоғи ҳам кўриниб туради. Қурилиш харажатлари 50 миллиард иена (тахминан 500 миллион АҚШ доллари) бўлиши кўзда тутилмоқда. Уларнинг бир қисмини телекомпанияларнинг ўзи қоплайди.

9 феврал куни Мирзо Улуғбек туман халқ таълими бўлими, «Маънавият ва маърифат» кенгаши, ўқувчилар ижодиёт маркази, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамкорлигида тумандаги 18-мактабда Алишер Навоий ва Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудига бағишланган «Ғазалхон ёшлигим» номли адабий кеча бўлиб ўтди.

Буюк сиймоларга эҳтиром

Унда Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси Шукур Курбон, ХТБ ходимлари, тумандаги адабиёт ўқитувчилари ҳамда ёш шоирлар иштирок этишди.

— Президентимиз Ислам Каримов «Юсак маънавият — энгилмас куч» асарида Алишер Навоийни авлиё десак, авлиёларнинг авлиёси, мутафаккир десак, мутафаккирларнинг мутафаккири, шоир десак, шоирларнинг султони деган эди. Шунингдек, академик Азиз Каюмовнинг Алишер Навоийнинг 5 та асарини тадқиқ қилиб, ҳали ҳеч нимани ўрганмабман, ўрганишимиз керак бўлган билимлар кўп экан деган фикрларидан хулоса чиқариб, уларнинг ижодини ўрганиш денгиз тубига шўнғиш билан баробар дейиш мумкин. Шу йўлда барчангизга омад тилайман, — деди ХТБ ходими М.Қодирбоева.

Тадбирда ўқувчилар ўқиган ғазаллар, куйлаган кўшиқлар, «Бобур Хиндистонда» деб номланган сахна кўриниши йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

Ўз мухбиримиз

Мирзо Бобур таваллудининг 526 йиллиги олдидан

Бобурнинг буюк мероси

Улуғ мутафаккир, шоир, қомусий олим ва буюк давлат арбоби Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг машҳур асари «Бобурнома»дир. Бу мемуар асарда 1494-1529 йиллари Марказий ва Кичик Осиёда, Яқин ва Ўрта шарқ мамлакатларида бўлиб ўтган воқеалар тасвирланган.

Унинг ўндан ортиқ кўләзма нусхалари бор. Асар дунёнинг кўплаб тилларига таржима қилинган. Дастлаб 1586 йили форс тилига, 1705 йилда Витцен томонидан голланд тилига ўғирилган. 1826 (Ж.Лейден ва В.Эрскинлар томонидан), 1905, 1921, 1922 йиллари инглиз; 1871 (Павел де Куртейл), 1980, 1985 йиллари француз, 1878 йили олмон, 1940 йили турк (Р.Арат) ва 1943 йили (М.Сале томонидан) рус тилларига таржима қилиниб, чоп этилган.

«Бобурнома» Қозон шаҳрида Н.Илминский (1857), Лондонда Бевериж хоним (1905)лар томонидан эълон қилинган.

Ўзбекистонда бу асарни чоп этишга илк уриниш ўтган асрнинг бошларидагина амалга оширилган. 1928 йилда А.Фитрат томонидан асардан парчалар эълон қилинган. Асар 1948-49 йиллардагина икки жилдли ҳолда чоп этилди. 1960, 1989 йиллари тuzатилган, 2002 йилда эса тўлдирилган ҳолда қайта нашр этилган.

Алломаннинг «Мубаййинул-зақот»,

«Рисолаи аруз» (1523-25) «Мухтасар» каби асрлар оша залворини йўқотмай келаётган асарлари қаторида «Ҳарб иши», «Муסיқа илми» каби асарлар ёзганлиги ҳақида ҳам маълумотлар бор.

Фахр билан таъкидлаш лозимки, Бобур ижоди билан хорижий олимлардан С.Эдвардс, А.Бавериж, Х.Бевериж, Р.Калдекот, Э.Холдин, Ф.Кўпрулу, А.Самойлович каби ўнлаб олимлар шугулланишган. Ўзбек олимларидан эса Абдурауф Фитрат, Порсо Шамсиев, Хомил Ёқубов, Воҳид Зоҳидов, Азиз Каюмов сингари академик, профессор ва илмий тадқиқотчиларни санаш мумкин.

Хиндистоннинг Ж.Неру, М.Ганди, А.Сингха каби машҳур давлат ва фан арбоблари Бобур ва бобурийларнинг Хиндистон тараққиётида тутган ўрнини ҳаққоний эътироф этишган.

Сўзимизни мухтасар қилиб, Робиндранат Тагорга қўшилган ҳолда шундай деб қоламиз: Бобур ҳақиқатдан ҳам дилбар шахс! У бизнинг ифтихоримиз!

Абдулатиф АБДУЛЛАЕВ

Олида гўйин кўринг, илгида чавгонин кўринг, Юзида зулфи била гўйи занахдонин кўринг.

Секретиб елдурганида тавсанига кўз солинг, Ёйқолиб йўл юруса, сарви хиромонин кўринг.

Ул пари майдон аро жавлонда юз минг ноз ила, Орқасинда юз менингдек зору ҳайронин кўринг.

Ишқиде жонни маломат ўқиға қилманг ҳадаф, Қошининг ёсини кўзланг, тийри мужгонин кўринг.

Дерки, Бобир, илтифот айлай санга етган замон, Менга етгач қошида юз чину ёлгонин кўринг.

(Охири. Боши газетанинг 15-сонида)

Кичкиналимимда мен бир шоир билан қабристонга боргандим. У бир қабр тошидаги ёзувларни кўчириб ёзиб олди. У шундай деди: «Бу инсонлар сўнги сўзидир. Бунда ёлгон йўқ». У бу сўзлардан шеърларида фойдаланиш истагида эканлигини айтди.

Ҳа, Истанбулда қабристонларни зиёрат қилувчилар бўлмаса-да, ҳар бир қабристоннинг ўз дарвешлари, девоналари бор. Улар қабр тошлари оралаб у ёқдан-бу ёққа югурардилар, кетидан мушуклар, чунки улар мушукларга пишлоқ ва нон берадилар. Ота-онам ётган қабристонда анча йиллардан бери иккита дайди яшайди. Бири иккинчисига ҳар доим 1 лира беради. Бир куни 1 лира ўрнига дайди шеригига 3 лира берибди. Шериги хафа бўлиб дебди: «Нега менга 3 лира берасан, менга 1 лира керак». «Ўғлим, инфляция ҳақида эшитмадингми? Ҳозир 3 лира 1 лирага юради».

У йиғлай бошлаганда, пул берган девона оғайнисига рўмолча берибди.

Такси хайдовчиси дугонанинг уйини тополмай, роса терлади. Мен унга терини артиши учун қоғоз рўмолча бердим-да: «Мени шаҳар марказигача олиб бориб қўйинг», — дедим.

Бир пайтлар Истанбулда фақат қайғули воқеа-ҳодисаларни акс эттирувчи фильм суратга олинди. Суратга олувчи гуруҳнинг фильми кўриб ҳамма йиғлашига ишончи қомил эди, шунинг учун гуруҳ раҳбари юмшоқ пахта матосидан рўмолчалар тиктирди. Ўзи кинотеатр олдиде туриб кинога кирувчиларга табассум ила тарқатган экан. Ушанда истанбуллик машҳур кино юл-

дузи бош рол ижроси бўлиб, унинг ижросидаги қахрамон филм сўнгида ўлдирилади. Бундан таъсирланган бир девона навбатдаги сеанслардан бирида севимли актёрини қўтариш ниятида филм кўрсатилётган пайтнинг ўзида экранга қарата олти марта ўқ узади. Истанбул девоналари... Шаҳарда уларга ҳеч ким тегмайди, улар ўз ҳолича юрадилар. Агар бошқа юртлардан бирорта девона келса, унга ҳам Истанбул жой беради, химоясига олади.

Айнан шу кинотеатр, девона экранга ўқ узган кинотеатр олдиде таксидан тушиб қолдим. Бундан йигирма икки йил олдин, ҳали Берлинга кетмаган пайтларим мен дўстларим билан шу кинотеатр олдиде учрашардим.

Ҳозир ҳам шу ерда турибман ҳамда ёнимдан ўтиб кетаётган одамларнинг юзларига қарайман. Бу ҳолат худди дунёнинг турли мамлакатлари киносини кўришдек эди. Бир аёл араб миллатига мансуб одамдан соат неча бўлганини сўрапти, бир рус эса бошқа бир миллат вакили билан гаплашиб ўтирибди.

Одамлар орасидан собиқ дўстларимни қидираман, бироқ мен уларни ёш чехра-

лар орасидан излапман-ку, худди улар ҳали ҳам йигирма икки йил мобайнида кексайиб қолмагандек, гўё улар ўша ҳолатда, ўша ёшда мени кўтиб тургандай. Гўё Истанбул Европада кетаётган пайтимида мени кутиш учун ўзида бор жамики нарсалар билан — черковлари, масжидлари, сул-

ри узун иштонларида югуриб, бир-бирларини денгизга чўмилиш учун улоқтиришадди. Осиё ва Европа ўртасида қатновчи кемалар сигнал чалишса, мушуклар тошларда «муҳаббат торини чалишадди».

Истанбулнинг еттита кўргонида лўлилар гуллар экишади, кейинчалик гулларни шаҳар марказида пуллайдилар. Болалар узумзорларни оралаб юришибди. Қушлар эса узумларни чўқияпти.

«Она, узум шарбати эркак узум дарахтидан қилинадими ёки аёлларидан?».

«Эркак дарахтлардан, қара, узумлар қанчалар нимжон ва кичик». Султон саройидаги лолазорларда тошбақалар қосаларида ёниб турган шамлар билан у ёқдан-бу ёққа юрадилар, лолалар шамол туфайли бошларини денгиз томон эгадилар, тошбақаларнинг шамдек кўринган ёғдулари ҳам бир томонни ёритапти. Кучли шамол бугун кемаларни тез ҳаракатланишга ундапти, шунда кемадагилар ҳам ўз уйларига эртaroқ етиб келган бўлишар эди. Дейдиларки, уйда эркаклар бўлса, уйнинг чироғи ўчмайди. Оталар қўлларини юваптилар. Сув шовқини. «Қизим, менга сочиқни берасанми?». «Ҳа, отажон».

Кинотеатр рўпарасида бир-иккита дўкон бор, баъзи

дўкон эгалари мени танидилар ва саломлашдилар, уларнинг сочлари, қошлари оппоқ эди.

Кинотеатр ёнида камбағал бир одам турарди, деҳқон бўлса керак. У «Полароид» фотоаппаратини қўлида тутганча ўтиб-қайтиб турган одамларни суратга олишга уринарди: «Истанбулдан эсдалик учун расмга тушинг! Эсдалик учун расмга тушинг!». Мен расмга тушдим, расм яхши чиқмади.

«Яна битта олинг».

«Бошқа плёнкам йўқ». Қашшоқ бир аёл қўлимдан расмни олди-да, сураткашга қараб: «Сен уста эдинг-ку, нега хонимни «McDonalds»нинг олдиде расмга олмадинг?», — деди. Кейин расмга тикилиб қаради-да, қичқириб юборди: «Вой, менинг борлигим! Бунча гўзал-а, бу». Мени айтди деб ўйласам, янглишибман, суратда менинг орқамдаги деворда бир мушук ҳам бор экан. Мен унчалик билинмаяпману, бироқ мушук аниқ-тиниқ кўришиб турарди.

Сўнг мен Берлинда яшашни истамаган файласуфга кўнғироқ қилиб: «Сен қаердасан?», — дея сўрадим.

«Истанбулдаман».

Кема билан уникига, Истанбулнинг Осиё тарафига йўл олдим. Кема билан ёнма-ён балиқчилар қайғи иккита отни ортиб борарди. Ой ўта хотиржам бўлган отларнинг юзларини ёритиб турибди. Мен қўлларимни денгизга тикдим, ой шуъласини тутмоқ учун, шунда ой худди болалик пайтимидагидек кўринди менга. Ой фақат Истанбулда яшаётгандай, фақат шу гўзал юрт учун ҳар тун нур сочаётгандай...

Немис тилидан
Ҳафиза КҮЧҚОРОВА
таржимаси

Эмине Севги Ўздамар

тон саройлари, фавворалари, миноралари, деворлари, бозорлари, ёғоч уйлари, осойишта тор кўчалари, кўприклар, тоқлари, кўча ити-ю мушуклари, от, эшаклари, шамоли, денгизи, етти кўргони, кемалари, девоналари, майитлари, тарихлари, фохишалари, шоирлари, ҳаммомлари билан бирга расмга тушгандек. Истанбул тонгда уй остонасида миллионлаб оёқ кийим ўз эгаларини кутгандай кутар эди назаримда.

Мен бу ердан, ҳозир ҳамма аёллар эшикма-эшик юриб дугоналарини чақирадилар. Гултувакдаги гуллар ўзгача ифор тарата бошлайди. Камбағалларнинг болала-

Бугунги кунда сақич чайнаш глобал муаммага айланди. Ойна жаҳонда берилмаётган рекламаларни кўрган болалар сақичнинг турли хилларидан сотиб олгиси келади. Сақич чайнаш оздиради, овқатдан кейин чайнаш эса фойдали деган гаплар тез-тез қулоққа чалинади.

Аксарият семиз аёллар орасида шундай гап тарқалган: сақич чайнаб озиш мумкин. Бундай усул ҳеч қандай парҳез, оч қолиш, бадантарбияни тавсия қилмас эмиш, фақат 3-4 пачка сақич истеъмол қилиб 20 фоиз вазни йўқотиш мумкин. Унутмаслик керакки, бу одам организми учун жуда хавфли!

Бундай фикрга қарши мисолларни келтирсак.

Шифокор қабулига 21 ёшли жуда озиб кетган С.

таркибида малтит, маннит ҳам бор. Булар сақичга ширин таъм бериш билан бирга ични юргизиш хусусиятига эга, фақат бу ҳолат рўй бериши тўғрисида ҳеч қандай гап-сўз йўқ. Юқоридаги бемор мисолида кўриниб турибдики, оддий сақичга ружу қўйиш одамни ногирон қилиб қўйиши ҳеч гап эмас экан.

Қандли диабет ва сақич

Яна битта муаммо қандли диабет касаллигидир. Ҳозир аҳолининг 2 фоизи бу хасталикка чалинган. Яширин диабет эса 4-6 фоиздан ортиқ. Бундай дард билан оғриганлар сони республикамизда 80 мингдан ошган. Тошкент шаҳрининг ўзида 20 мингга яқин киши шу дарддан жабр кўрмоқда. Бундай беморларнинг парҳезида қанд, шакар ўрнини босадиган моддалар кенг қўлланади.

Диабетик беморлар қанд ўрнида ишлатадиган моддалар миқдори бир кунда 30-40

ўхшаган моддалар ёғни эритмайди, балки сув ва тузни организмдан олиб чиқиб кетишга ёрдам беради. Лекин атрофимизда сақич шайдолари жуда кўп. Улар орасида боғча ёшидаги болалардан тортиб, катта ёшдаги одамларгача бор. Агар сақич чайнаганимизда қоринда қандайдир ўзгариш — дам бўлиш, оғрик, спазм кузатиладиган бўлса, кариес профилактикасида кенг қўлланадиган бу сақич сизга тўғри келмас экан, уни дарҳол тўхтатиш керак.

Чайналадиган сақич таркибига боғлиқ салбий ҳолатлар:

— қанд ўрнига ишлатиладиган моддалар: сорбит, ксилит, маннит, малтит. Улар ични суриш, қорин оғриги, дам бўлишини келтириб чиқаради;

— гиёҳлардан олинган ароматизаторлар оғиз бўшлиғида яралар ҳосил қилиши мумкин;

— баъзи сақичлар яралар

қилишганда қизилўнғач ва ошқозонда устунга ўхшаб сақичлар бир-бирига ёпишиб қолган экан. Чунки қизалоқ сақични ютиб юбораверган. Шуни унутмаслик керакки, 2-3 ёшли болаларга сақич берманг. Улар аксарият ҳолларда сақични ютиб юборишади. Сақич эса аста-секин ошқозонга тушиб, бир-бирига ёпишиб қолади.

Сақич чайнаш маданияти

Кўпинча ёш болалар сақич чайнашни катталардан ўрганади. Кейинчалик сақичнинг ширин эканини билган бола ота-онасидан уни олиб беришни сўрайдиган бўлиб

Бунда ҳам бизнинг маданиятимиз ланг беради, сақич кўчага, йўлга ташланади ва орқадан келаётган одам уни босиб олади ва туфлисида бир кун илаштириб юриши мумкин. Туфлини ёпишиб қолган сақичдан тозалаш анча қийин масала, уни иссиқ сувда ювсангиз энгил кўчади. Фикр қилинг, оддий оёқ кийимини сақичдан қийинчилик билан тозалаб олдингиз, ошқозон ё ичакда йиғилиб қолган сақични нима қилиш мумкин? Уни қўлингиз билан олиб ташлашга ожизсиз. Албатта, бундай ҳолат ошқозон-ичак фаолияти бузилишига олиб келади.

САҚИЧ ЧАЙНАШ ЗАРАРЛИМИ?

исмли аёл келди. Саволжавоблардан маълум бўлдики, 4-5 ойдан буён унинг қорнида қаттиқ оғрик бўлиб, ич кетиши азоб бераркан. Оғрик вақти билан пайдо бўлиб, яна йўқ бўлиб кетар экан. Аммо ич кетишининг олдини олиб бўлмади. Шифокорларга учрашиб, бир қанча дориларни истеъмол қилди, аммо... Қони неча марта текширилди, касаллик топилмади.

Шунинг учун шифокорлар бу аёлда оғир дард бор деб тахмин қилиб, уни УЗИ, томография, гастроскопия текширувига юборишди. 1-шаҳар клиникасида, афсуски, ҳеч нарса топилмади. Ич кетиш эса тўхтамади ва бемор ногирон бўлиб қолди. Охири унинг ўзи «мен жвачка шайдосиман, кунига 4-5 пачка қандсиз жвачка чайнайман, унга жуда ўрганиб қолдим» деб изоҳ берди-ю масала ойдинлашди. Уни шу оғир аҳволга олиб келган нарса сақич экан.

Маълум бўлишича, у кўпинча асабий, бақир-чақир ҳолатида ишлар, асабини босиш учун сақич чайнаб, ўзига келаркан. Агар чўнтагида сақич бўлмаса, кўчага чиқмас экан. Қолаверса, озаман деб сақични еган. Бора-бора бу одатга айланган.

Ҳозирги кунда чайновчи резинкаларга қанд моддаси ўрнига унинг ўрнини босувчи маҳсулотлар кўшилади. Бу моддаларнинг ҳаммаси одамнинг ичини юмшатиш хусусиятига эга. Мана энди маълум бўладики, бемор аёлдаги сурункали ич кетиш сабабчиси сақичдир.

Битта сақич пластинкасида сорбит моддаси 1,25 грамм бўлса, бемор аёл ҳар куни 18-20 грамм сорбитни истеъмол қилган. Натияжада, қорнида кучли оғрик пайдо бўлган.

Чайнайдиган сақичнинг ёрлиғига қаранг — унинг

граммни ташкил этади. Бу моддалар қондаги глюкоза миқдорининг юқори бўлишига йўл қўймайди, лекин бошқа салбий томони — ични суради, диареяга олиб келади. Бундай ҳолатни эндокринологлар яхши билишади. Шу билан бирга қанд ўрнини босадиган сорбит, ксилитлар баъзи беморларда 5-10 грамм миқдоридан бўлса ҳам диарея пайдо бўлади.

«Стюардесса воқеаси» деб номланган касаллик ҳақида чет эллардаги кўплаб газета-журналларда ёзилган. Бунда бир аёл 7 йил ич кетиш ва юқоридаги оғриқдан азоб чеккан, аммо бунинг сабаби жумбоқ бўлиб турарди. Аёлни бошдан оёғигача текширишганда сабаби маълум бўлди...

Аниқланишича, бемор ҳар куни қандсиз сақичдан 60 дона чайнар экан. Мана гап қаерда.

Озишнинг ортидаги дардлар

Берлин университети олимлари яқинда бир тадқиқот ўтказишди. Уларнинг назоратида икки киши энг оддий сақичдан чайнаб, бир йил давомида вазнидан 20 фоиз ортиқча ёғ ва мушаклар озайган. Аммо бу озиш усули одам организми учун хавфлидир. Сорбит ва унга

ҳосил қилади, оғиз атрофидаги тери заҳарланади, дерматит тошади;

— бўёқда ишлатиладиган красител хлорифолл (Е,140), ментол, антиоксидант бутилгидрокситолуол аллергик тошмани пайдо қилади;

— бир хил сақичлар таркибида қанд озгина бўлсада, катта салбий таъсир кўрсатади ва кариес пайдо қилиши мумкин;

— баъзи сақичлар таркибидаги гиёҳлар (солodka) қон босимини кўтариб юборади ва қондаги калий миқдорини хавфли даражада камайтиради.

Қарама-қарши таъсир

Сақич юқорида келтирган далилларда айтилганидек, ични юмшатиш билан бирга қабзият ҳам кўзғатади. АҚШ журналида бир неча йил олдин болаларнинг сақичдан шикастлангани тўғрисида катта мақола чоп этилганди. Бунда 4 ёшли болакайларни кучли қабзият, яъни ичи кетмаслиги безовта қилган. Болаларга ҳеч қандай дори-дармон ёрдам бермаган. Улар текширилганда ичакдан катта миқдорда сақич топилган, у фақат жарроҳлик йўли билан умумий наркоз бериб олиб ташланган. Сақич ичакка ёпишиб, ахлат йўлини тўсиб, қориннинг шишиб кетишига сабаб бўлган.

Яна бир мисол. Жарроҳлик бўлимига 1,5 ёшли қизалоқни қаттиқ оғриқдан қорни шишиб кетган ҳолда олиб келишган. Маълум бўлишича, қизча сақични жуда яхши кўрар экан. Ота-онаси уни қувонтириш учун сақич олиб беришган. Уни операция

қолади. Бу бора-бора одатга айланади.

Гастроэнтерологларнинг фикрича, сақични овқат еб бўлгандан сўнг чайнаш тавсия этилади. Бунда у оғиз бўшлиғини тишлар ўртасида қолиб кетган овқат қолдиқларидан тозалайди. Лекин кўпчилик бунга риоя қилмай, соатлаб сақич чайнашни мода деб ўйлайди... Кейинчалик бу одат кўникмага айланади ва шартли рефлекс бўлиб қолади.

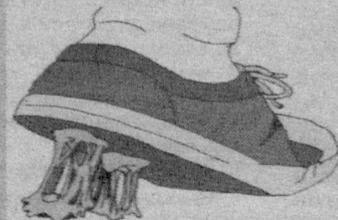
Ёмон одат

Баъзи оилаларда сақични чайнаб, сўнг чойнакнинг устига, столнинг бурчагига, деворга ёпиштириб қўядилар ва уни кун бўйи ишлатадилар. Бу нотўғри, биринчидан, тозалликка тўғри келмайди, иккинчидан, унинг таркибида ҳеч нарса қолгани йўқ, ҳаммаси сўлак билан аралашиб организмга тушиб бўлган. Шу сабабли ишлатилган сақични қайта чайнаш соғлиқ учун зарарлидир.

Яна бир муаммо — сиз уйдаги ҳар хил жойларга қўйиб кетган сақичнинг фарзандларингиз олиб чайнайди. Бунда ҳар хил микроблар болага ўтиши мумкин.

Оёқ кийимидаги сақич

Сақичнинг ҳар қандай турини 5 минут чайнагандан сўнг, туфлаб ташлаш лозим.

Рекламага ишонманг

Сақич ўспиринлар орасида кенг истеъмол қилинишига асосий сабаб рекламадир. Қайси бир TV канални кўрманг, дарров сизга сақич рекламасини кўрсатишади. Катта-катта журнал, газеталарни олиб кўринг, албатта, сақич рекламасига кўзингиз тушади.

Хавфли ранглар

Маълумки, сақичга кимёвий йўл билан ранг берилади. Кўпинча уларга ранг беришда Е-171 бўёғи ишлатилади. Бу титан диоксид метали бўлиб, бўёқчилар орасида оддийгина титан белилари деб юритилади. Титан организмга салбий таъсир қилиши шифокорларга маълум, шу боис илгари бу бўёқни фақат косметика, совун ва қурилиш материалларида қўллашга рухсат берилган эди. Ҳозирги кунда титан диоксид сақич орқали миллионлаб одамлар организмга осонликча кириб бораёпти.

Фақат уч марта!

Сақични кунига неча марта истеъмол қилиш мумкин деган саволга биз 3 марта — овқатдан сўнг деб жавоб берамиз. Сақич оғзидан тушмайдиган оила аъзоларингизга ушбу мақолани ўқиб беринг, сақич шунчаки беозор, лаззатли маҳсулот эмаслигини билиб қўйишсин.

Тоҳир ИБРОҲИМОВ,
тиббиёт фанлари
доктори,
профессор

Белбоғли кураш

Спорт мухлис-лари Жамолиддин Бозоровни яхши билишади. 100 кг. вазн тоифасида гиламга чиқадиган бу полвон яқинда Того Республикасида ўтган жаҳон чемпионатида бронза медали билан тақдирланди.

ДУНЁ БЕЛБОҒИДАН УШЛАГАН ПОЛВОН

Анджон вилоятининг Олтинкўл тумани Миробод маҳалласида кураш-ни гоёт севишади. Тўйкурашларда, сайлларда гиламга тушмаган киши қолмайди. Бироқ спортчи бўлиш, унинг машаққатларига дош бериш ҳаммининг ҳам чекига ёзилган эмас...

Жамолиддиннинг ота-бобоси полвонлиги билан танилган. Шу боисдан, отаси Абдулла полвон ўғлига «Бирор спорт тури билан шуғуллан», деб маслаҳат берганда, у ҳеч иккиланмай белбоғли курашни танлади.

Жамолиддин маҳалласидаги «Кичик пахлавон» спорт клубига — Рустам ва Равшан Исоқов машгулотларига келганида Истиқлолнинг илк йиллари эди. Мустақиллик туфайли миллий спорт туримиз — белбоғли кураш янги ривожланиш палласига кирди. Курашчилар энди нафақат тўйкураш ва сайлларда, балки ҳар хил расмий мусобақаларда ўз куч ва маҳоратларини намойиш этиш имконига эга бўлишди.

Жамолиддин 17 ёшида Ўзбекистон биринчилигида голиб чиқиб, Анджон Давлат Университетига имтиёзли киришга муваффақ бўлди. Ўқишни тугатгач, ҳарбий хизматда йигитлик бурчини ўтади. Сўнгра ўзи туғилиб ўсган Олтинкўл туман болалар ва ўсмирлар спорт мактабида мураббийлик қилди. 2003 йилдан буён Анджон Олимпия захиралари коллежида белбоғли кураш бўйича бош мураббий бўлиб ишлаб келмоқда.

Замонавий талаблар асосида қурилган коллежда қисқа вақт ичида натижалар ҳам бўй кўрсатиб қолди. Шогирдлари 2005 йил Тошкент вилоятида ташкил этилган «Баркамол авлод» спорт мусобақалари финал босқичида биринчи ўринни эгаллади. Рустам Ортиқов, Муҳиддин Ашуров каби полвонлар миллий терма жамоага кирган бўлса, Бобурмирза Муйдинов 2008 йил Москвада ёшлар ўртасида ўтган жаҳон биринчилигида совриндор бўлиб қайтди.

Яминжон Исмоилов, Раҳмон Мамаюнов, Гулҳумор Дадабоева, Нозим Абдураззоқов каби ўсмирлар мамлакат биринчилигида голиб чиқиб, терма жамоага аъзо ва номзод спортчилар мақомини олишди.

Жамолиддин иштирок этган халқаро мусобақаларга тўхталадиган бўлса, натижалардан қишқик ҳосил қилиш мумкин. У 2001 йили Наманган шаҳрида ўтган халқаро турнирда иккинчи ўринни эгаллади. 2004 йили Тошкентда Лаъл Баҳодир Шастри хотира турнирида бош мукофот соҳиби бўлди.

— 2008 йилда Того Республикасида ўтган жаҳон чемпионатида ўзбек миллий спорт турининг дунё бўйлаб ривож топаётганига яна бир қарра гувоҳ бўлдим, — дейди биз билан суҳбатда Жамолиддин полвон. — Ҳар галгидек Россия, Афғонистон, Монголия, Тожикистон,

Қирғизистон курашчилари голиблик учун асосий рақибларимиз бўлди. Айни вақтда, Африка қитъаси полвонларининг галабага бўлган интилиши барчани қувонтирди. Рақобат кундан-кун ўсяпти, демак, биз ҳам кўплаб халқаро турнирларда қатнашиб, рақибларни ўрганишимиз, янги-янги техник, тактик усуллар устида ишлашимиз керак.

— Бу йил белбоғли кураш бўйича пойтахтимизда жаҳон чемпионати ўтиши белгиланган. Ушбу нуфузли мусобақага ҳозирлик қандай кетяпти?

— Албатта, белбоғли кураш бўйича жаҳон чемпионати мезбонлигининг Ўзбекистонга ишониб топширилиши катта шараф ва масъулиятдир. 26-28 апрел кунлари Наманган шаҳрида катталар ўртасида Ўзбекистон чемпионати ўтказилади, унда терма жамоа аъзолари саралаб олинади. Айни пайтда устозларим Рустам ва Равшан Исоқов кўрсатмалари асосида, шогирдларим Зоҳид Жумакулов, Шерзод Раҳимов билан «спарринг-рақиб» бўлиб машқларга зўр берганман. Юртимиздаги барча полвонларнинг Тошкентдаги жаҳон чемпионатида иштирок этиши ва унда голиб чиқишга иштиёқи кучли.

— Мамлакат чемпионатидаги асосий рақибларингиз кимлар?

— 100 кг. вазн тоифасида Темур Шокиржонов, Азиз Миркомиллов, Довуд Баҳодиров каби полвонлар голибликка асосий даъвогарлар саналади. Уларга муносиб қаршилик кўрсатиш учун қарши усуллар ишлаб чиқиш, яхши жисмоний тайёргарликка эга бўлиш талаб этилади.

— Анджон вилоятида белбоғли курашнинг бугунги аҳволи ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз...

— Анджон Олимпия захиралари коллежида туманларда камолга етган иқтидорли ёшлар таълим олиб, маҳоратини ўстириб бормоқда. Вилоят ҳокимининг фармойиши билан ҳар битта туманда туман ҳокимликлари соврини учун мусобақалар ўтади ва бу ҳам спорт турининг омалашувида, ривожини йўлида катта аҳамият касб этади. Ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишда спортнинг ўрни беқиёс. Туманларда ўтаётган спорт тадбирлари туфайли миллий кадриятимиз ёшлар тарбиясига ҳам бемисл хисса қўшяпти.

Жамолиддин полвоннинг икки ўғилчиси бор: Абдуллоҳ, Муҳибуллоҳ. Полвон фарзандларининг ота-боболари каби мохир курашчи бўлишини истайди. Қитъа ва жаҳон гиламларида елкаси ерга тегмай курашини, Ўзбекистон байроғини баланд кўтаришини хоҳлайди. Зеро, унинг ўзи ҳам, шогирдлари ҳам шу мақсад йўлида белига белбоғ боғлашган.

Суратда: Ж.БОЗОРОВ шоҳсупада (чапдан биринчи)

Футбол

Руминлар кучсизми ё...

Янги мавсумда ўз олдига чиройли ўйин кўрсатишни мақсад қилган Фузорнинг «Шўртан» клуби айни пайтда Туркияда ўқув-машгулот йиғинлари ўтказмоқда. Жамоа ҳозирга қадар иккита ўртоқлик учрашувида майдонга тушди: «Шўртан» - «Унийера Алба» (Руминия) - 0:0, «Шўртан» - «Глория Бистритса» (Руминия) - 3:2.

Малака ошириш турнири

Италияда футбол бўйича ўсмирлар ўртасидаги аънавий «Коппа Карнавал» мусобақаси старт олди. Мусобақанинг 4-гурухидан ўрин олган ёш пахтакорчилар, яъни, Сергей Ковшов шогирдлари «Сампдория», «Римини» ва «Болоня» жамоаларига қарши майдонга тушади. Ёшларимиз дастлабки ўйинни «Сампдория»га қарши ўтказиб, 1:0 ҳисобида бой беришди.

«ЖЧ-2010»га чиқиш учун саралаш босқич учрашуви - Ўзбекистон -Баҳрайн терма жамоалари ўйини олдидан терма жамоамиз рақибга қуйидагича баҳо берганди:

— Баҳрайн ҳақиқатан ҳам кучли ва хавфли рақиб, аммо бу уларни ютиб бўлмайди дегани эмас. Ҳар бир жамоада бўлгани каби баҳрайнликларнинг ҳам ўзига яраша кучли ва нисбатан куч-

Қўшимча вақтда, жарима тўпидан ...

сиз томонлари мавжуд. Жисмоний ҳолат, индивидуал маҳорат ва тўп билан муомала қилиш уларнинг кучли жиҳатларидан ҳисобланади. Кучсиз жиҳатлари ҳақида шунга айтишим мумкинки, улар ўйин пайтида эътиборни кўпроқ ҳужумга қаратади ва бунинг оқибатида, кўпинча ҳимояга қайтишга кеч қолишади. Тезкор қарши ҳужумлар орқали рақиб ҳимоячиларини шошириб қўйиш мумкин. Баҳрайн терма жамоаси иштирокидаги сўнги бир неча ўйинларнинг видеоёзувини томоша қилгач, шу фикрга келдим.

Афсуски, учрашув натижаси Қосимов ўйлаганчалик бўлмади. Меҳмонлар мухлисларимиз кўз ўнгида галабага эришди. Ягона гол малайзиялик ҳакам томонидан қўшиб берилган вақтда дарвозамиз томон белгиланган жарима тўпидан сўнги амалга оширилди.

Ууллас, араблардан «реванш» олиш терма жамоамизга насиб этмади.

Чемпион жамоа янгиликлари

«Бунёдкор» футбол клуби директорлар кенгашининг қарорига кўра, 54 ёшли Амет Мемет клубнинг янги бош мураббийи этиб тайинланди. Ушбу мураббий айни вақтда миллий терма жамоамизда катта мураббий бўлиб ҳам фаолият юритмоқда. У «Бунёдкор»га келгунга қадар «Навбахор», «Пахтакор» ва «Машъал» клубларида ишлаган.

Мавсумлар оралигидаги тайёргарлик жараёнида «Бунёдкор» айнан Амет Мемет бошқарувида шуғулланди ҳамда тўртта ўртоқлик учрашуви ўтказди. Украинанинг «Металлист» ва Чехиянинг «Славия» клублари мағлубиятга учратилган бўлса, Болгариянинг «Литекс» клуби билан дуранг ўйнади. Испаниядаги ўқув-йиғин машгулотлари пайтида «Барселона» билан 1:1 ҳисоби қайд этилди.

«Бунёдкор», шунингдек, икки бразилиялик футболчи билан ҳам шартнома имзолади. Тўлиқ исми Жоао Виктор Албукерке Бруно бўлган футболчи амплуаси бўйича таянч ярим ҳимоя чизигида тўп суради. У 1988 йилда таваллуд толган бўлиб, Бразилиянинг «Можи-Мирим» клубида ўйнаган. Иккинчи футболчи, 1986 йилда туғилган ҳужумкор ўнг қанот ҳимоячисининг тўлиқ исми - Эдсон Рамос да Силва. У «Бунёдкор»га келгунга қадар Грециянинг АЕК клубида тўп сурган. Жоао Виктор ўзининг янги жамоаси сафида «29» рақам остида ҳаракат қилса, Эдсон Рамос «8» рақамли футболкада майдонга тушади. Ҳар икки футболчи ҳам клуб билан уч йиллик битимга имзо чекди. Клубга оид яна бир янгилик. «FK BUNYODKOR» МЖЧ футбол клуби таъсисчилари йиғилишида клубнинг юридик мақомини ўзгартириш борасида қарор қабул қилинди. Клуб бундан буён «FK BUNYODKOR» Очиқ Ак-

ционерлик Жамияти деб юритиладиган бўлди. Ҳозирги вақтда ушбу Жамият иштирокчилари қуйидагилар:

«NEFTGAZMONTAJ» МЖЧ, «Ko'kdumaloq-Gaz» МЖЧ ҚҚ, «GISSARNEFTGAZ» МЖЧ ҚҚ, «UzGazOil» ХШК, «SHO'RTAN GAZ MAHSULOT» МЖЧ ҚҚ, «NEFTGAZ SANOAT LOYIHA» ҚҚ, «MURUVVAT-TEKS» ХШК, «BENTONITE» ҚҚ.

Ҳозирда бунёд этилаётган «Sport Park Tashkent» мажмуасининг қурилиши якунланган, акциялар қўшимча тарзда эмиссия қилинади, яъни қўшимча акциялар чиқарилади. Янги акцияларнинг савдога қўйилиши эвазига клубнинг устоз жамағармаси 70 млрд. сўмга етказилиши мўлжалланган. Бу истаган жисмоний ва юридик шахсларга клуб акцияларининг тенг ҳуқуқли эгалари бўлиш имконини беради.

Акмал АБДИЕВ тайёрлади

100 мингдан... Ҳар бирига

Украина контрразведкачилари давлат сири мавжуд бўлган ҳужжатларнинг хориж махсус хизмати вакилига берилишининг олдини олишди.

Украина хавфсизлик хизмати (УХХ) матбуот марказининг хабарига қараганда давлатга хоинликда айбланаётган уч нафар собиқ ҳарбийга тегишли жиноят иши материаллари судга юборилган. Ҳарбий объектнинг лойиҳа-техник материалларидан нусха олаётганда қўлга тушган Украина фуқаролари уларни хориж разведкаси вакилига 300 минг долларга сотмоқчи бўлишган.

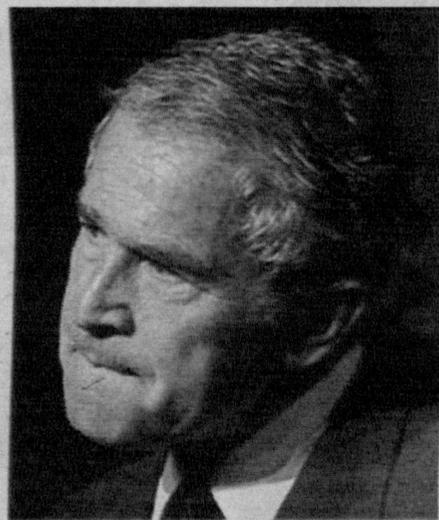
УХХдан маълум қилишларича, Украина давлат сирига эгалик қилишга уринган хорижий фуқаро «хуқуққа зид фаолияти» учун мамлакатдан чиқариб юборилган.

Жорж Буш «вафот этди»

Жанубий Африка Республикасининг «ETV News» информацион телеканали юғурик сатрларда техник хато туфайли АҚШнинг собиқ президенти Жорж Буш вафот этганлиги ҳақида хабар берди. Мазкур хабар уч секунд эфирда бўлди.

Маълум бўлишича, хабарлар учун масъул бўлган техник ушбу сатрни тест режимига кириштиришга, кнопкаларни адаштириб, эфирга бериб юборган. Бушнинг вафоти ҳақидаги хабар мисолида телеканал раҳбарияти тестли юғурик сатр билан танишиш истагида бўлган.

«ETV News» раҳбарияти хатога йўл қўйган ҳодимга қандай чора кўрилишини айтишдан бош тортди.

Эллик метрлик оқ от

Лондон олимпиадаси шарафига 1012 йили Англия жанубидаги Кент графлигининг Эббсфлит туманида баландлиги 50 метр бўлган оқ от ҳайкали ўрнатилади. Мамлакатнинг ушбу ривожланаётган минтақасига сайёҳларни кўпроқ жалб этиш мақсадида 2008 йилнинг январ ойида эълон қилинган танлов натижаси шундай.

Муаллифи рассом Марк Уоллингер бўлган лойиҳани амалга оширишга 2 млн. фунт-стерлинг (2,95 млн. АҚШ доллари) ажратилади.

Таъкидлаш жоизки, мамлакат шимолидаги Гейтсхед шаҳрида 1998 йили баландлиги 20 метр бўлган «Шимол фариштаси» ҳайкали ўрнатилган бўлиб, сайёҳлар кўп ташриф буюрадиган объектга айланган.

Ғаройиб операция

Ҳиндистонда яшовчи 67 яшар кампирнинг чаккасидаги катталиги футбол тўпича келадиган ўсма операция қилиниб олиб ташланди.

Лакхмани Девининг юзидаги хавфсиз ўсма бундан 25 йил аввал ўса бошлаган. Бироқ у яшайдиган қишлоқ врачлари ўсмани олиб ташлаш мижознинг ҳаётига хавф солади деб ҳисоблашган. Охир-оқибатда 4 феврал куни кампирни Деҳлидаги Умумҳиндистон тиббий фанлар институти врачлари операция қилишларига тўғри келди. Врачларнинг айтишича, олиб ташланган ўсма икки килога яқин тош босиб, зич тўқималардан иборат бўлган.

Ҳозир кампир ўзини яхши ҳис қилмоқда.

Судянинг товламачи ўғли

«Коммерсант» газетасининг чоршанба кунги сониде ёзилишича, Россия Олий суди раиси ўринбосари Александр Карповнинг ўғли Орёл шаҳрида маҳаллий аҳоли вакили бўлмиш бир кишидан товламачилик қилиб 1 млн. рубл олган пайтида қўлга тушган. Орёл области ҳуқуқ-тартибот органларида ишловчи юқори мартабали шахснинг таҳририятга тушунтиришича, ўттиз беш яшар Владимир Карпов ўша кишига Олий судда кўриладиган ишни ижобий ҳал қилиб беришни ваъда қилган.

Терговчилар В.Карпов товламачиликни бир ўзи содир этганми ё ким биландир келишиб амалга оширганми деган саволга ҳозирча жавоб олишгани йўқ. «Савдо қилинган» ишнинг моҳияти ва бунинг учун миллион рубл тўлаган шахснинг кимлиги ҳам ҳозирча ошкор этилмапти.

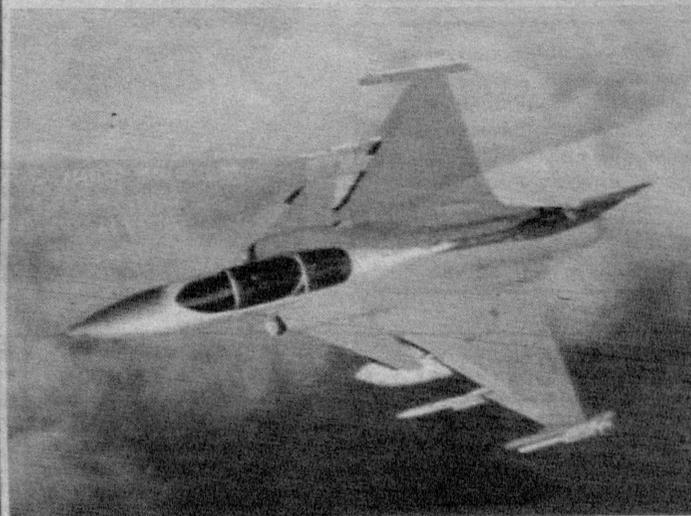

Узоққа кўз тиккан шведлар

Швеция ҳукумати «Gripen» қирувчи самолёти лойиҳасини ривожлантириш учун «Saab» авиасозлик компаниясига 50 млн. долларга яқин маблағ ажратди. 2008 йилдан амалга оширила бошлаган лойиҳа доирасида давлат самолётни янги хавф ва талабларга мослаштириш ишларини молиялаштиради.

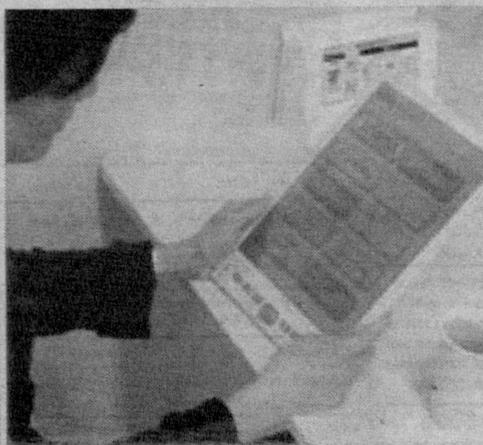
Охириги пайтларда швед қирувчи самолёти экспорт бозорида муваффақият қозона олмаяпти. Дейлик, 2008 йилнинг ноябрида кўшни Норвегия шведларнинг умидини пучга чиқариб F-35 самолётларини танлади. Голландия ҳам шунақа қилди. Жорий йилнинг март ойида Дания бир қарорга келиши керак. Аммо у ҳам F-35 ни танлаши тахмин қилинмоқда.

«Saab» эса Бразилия, Ҳиндистон, Швейцария бозорига кириб бориш ниятида яна камида 200 та самолёт сотишни режалаштирапти.

Интернет хабарлари асосида Ҳасан НИШОНОВ тайёрлади

Электрон қоғозли газета

Япониянинг «Fujitsu» компанияси электрон ҳужжатларни ўқишга мўлжалланган «Flepa» номи қурилмани синовдан ўтказаяпти. 4 февралдан 13 февралгача унинг ёрдамида «Termina Kinshicho Fujiya» ресторани мижозлари буюртмани муҳайё қилгунларига қадар, масалан, «Mainichi Shogakusei Shimbun» газетасини ўқишлари мумкин. Бундан «Flepa» терминали орқали ресторан ва «Termina» савдо маркази рекламасини томоша қилиш, ҳаво райи прогнози ва электр поездлар жадвалидан хабардор бўлиш мумкин.

Синовдан мақсад «Flepa»ни оммавий равишда ишлаб чиқарса бўладими-йўқми деган саволга аниқлик киритиш. Шунингдек, у ресторан мижозларини қанчалик кўпайтира олди деган саволга ҳам жавоб олинади.

СИГИР ЙИЛИДА АРЗОНЧИЛИК БЎЛАДИ

Кексаларимиз ҳар бир йилнинг бошида: «Бу йил — товуқ йили, арзончилик бўлади, хурсандчилик кўп бўлади ёки ит йилида қиш қаттиқ келади» қабилдаги башоратомуз фикрларни айтишади. Буни қаердан билишаркан-а, деб роса ҳайратланардим. Маълум бўлишича, зукко аждодларимиз ҳар бир мучал йилини кузатиб бориш асосида уларга хос бўлган ва кўпинча такрорланиб келадиган хусусиятларни аниқлашган ҳамда шунга қараб ҳар бир йилга сифат беришга одатланишган экан.

Йилнинг қай тарзда ўтиши мучалга бевосита боғлиқ. Мучаллар ҳар ўн икки йилда бир марта такрорланиб, унга Юпитер (Аторуд) сайёрасининг ўн икки йиллик ҳаракати асос қилиб олинган. Қадимда аждодларимиз араб фатҳига қадар йил ҳисобини айнан ўн икки мучал асосида юритишган. Бу ҳақда кўплаб тарихий манбалар гувоҳлик беради.

Маҳмуд Қошғарийнинг «Девону лугатит-турк» номли машҳур асарида бу борада қизиқарли маълумотлар келтирилади. Китобда ёзилишича, қадимги туркийлар ҳар йилда бирор ҳикмат, ўзига хос хусусият бор деб

ҳисоблаганлар. Масалан, сичқон йили серёгин, серҳосил келаркан. Бу нарса сичқоннинг ҳаракатчанлиги, тиниб-тинчимаслиги билан белгиланаркан. Деҳқонлар шу боис ҳалигача сичқон йилида қўрқмай ерга уруғ экадилар ва мўл ҳосил оладилар. Сигир йилида эса юртда арзончилик бўларкан. Ай -

ЙИЛЛАР ВА МУЧАЛЛАР

На шу йилда қилинган ҳарид ва маросимлар баракали, умрбоқий бўлиши таъкидланади.

Йўлбарс йилида тинчлик-хотиржамлик ҳукм суради, бу унинг қўрқмас, салобатли эканлигидандир. Қуён йили нознеъматлар ва балиқларга сероблиги билан ажралиб тураркан. Балиқ йилида инсонларнинг қалбида меҳроқибат, саховат туйғулари жўш урса, илон йилида Аллоҳ бандаларини ер

ости неъматлари билан обдон сийларкан. Шунингдек, бу йилда ёғингарчилик ва ҳосил мўл бўларкан.

Нақл қиладиларки, от мучали кирган йилда мард, жасур, илмга ташна фарзандлар кўп туғилади. Қўй йилида хайр-эҳсонга мойил, меҳрибон, ҳалим инсонлар кўпайиши мазкур жониворнинг ювош, соддалиги билан изоҳланади. Маймун йилида қиш қисқа келиши унинг иссиқсеварлигидан деб баҳоланади. Товуқ мучалида қиз фарзанд кўп туғилиб, юртда арзончилик ҳукм суради. Бунда товуқ тухумидан макиёнлар кўп чиққанлиги, шунингдек, меҳнатқашлиги, ҳамisha ризқини ўзи топиб, териб юришига нисбат берилади.

Ит йилида қиш совуқ келади ва ўғил фарзанд кўп туғилади. Итнинг насл қолдириш хусусиятидан келиб чиқиб шундай хулоса қилинади. Яъни, кузатувчиларнинг фикрига қараганда, итларда урғочиларига нисбатан эркаклар кўп учрайди, бу таомил ҳеч қачон бузилмайди. Тўнғиз йилида эса юртда осойишталик барқарор бўлиб, халқ тинч ва фаровон умр кечиради.

Мансур СОБИРКУЛОВ

...СИЗДИН... ИЗИНИ

Ғолиб бўлиб пойгада,
«Тоzi»миз кўп чарчади.
Уйга етиб келди-ю,
Ўзин ерга ташлади.

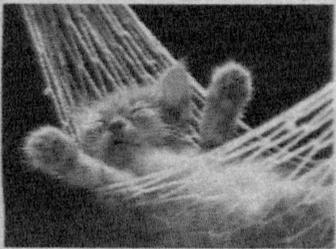
Тенгдошларим кўрқитсанг,
Мен барибир биламан,
Ётқизволиб шу тахлит,
Адабингни бераман.

Асадулло МИРЗААКБАРОВ,
«Ҳамкорбанк» ОАТБ
бирлашган қасаба уюшмалари
кўмитасининг раиси

Кўпқарига бораман,
Дея миндим «тулпорга».
Ит мени кўтаролмай,
Тушиб қолди шу ҳолга.

Эй одамлар, полвонга
Айтинг устимдан турсин.
Энди бу билан кураш
Ҳеч тушмаганим бўлсин.

Азизбек НОРОВ,
Қарши шаҳри

Энди навбатдаги суратга
изох топинг-чи?

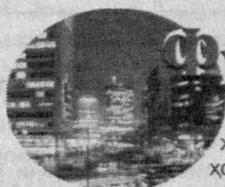
Ўзбекистон Агросаноат мажмуи ходимлари қасаба уюшмаси Марказий кенгаши жамоаси «Ўзпахтасаноат» уюшмаси бошқаруви раиси Фарҳод Омоновга волидаи мухтарамаси

ШАРОФАТ аянинг вафоти муносабати билан чучур таъзия изҳор этади.

Рассом хандаси

Рассом: Хусан СОДИҚОВ

Ўқинг, қизик!

Фуқаролик учун тест

Германия фуқаролигини олиш учун муҳожирлар ҳозир тест топшириш орқали имтиҳондан ўтиши керак бўлади. Федератив бошқарув шундай қонун чиқарди. Бунинг учун 310 та савол ишлаб чиқилди. Фуқароликни қабул қилувчи ҳар бир номзод бу саволлар орасидан танлаб олинган 33 тасига жавоб бериши керак. Саволларнинг даражаси турлича бўлиб, бунинг учун интеллектуал салоҳият анча юқори бўлиши талаб қилинади. Айрим саволларга ҳатто немисларнинг ўзи ҳам жавоб топа олиши қийин. Мисол учун: «Неча ёшдан бошлаб Ҳессендаги коммунал сайловига сайланиши мумкин?» — деб сўралади.

Энг яхшиси — яёв юриш

Гёте учун энг завқли машғулот — яёв сайр қилиш бўлган. Бу машғулотга ҳозир 34 млн. немис амал қилмоқда. Ўтган йилнинг ўзидаёқ саёҳатлар мавсумида ҳаракат натижасида кўпчилик озган.

Немислар учун Бранденбург дарвозаси энг қадрли ёдгорлик ҳисобланади. Сўровлар натижасида шу маълум бўлдики, сўралганларнинг 78 фоизи Берлиннинг бу ёдгорлигини муҳим миллий ёдгорлик сифатида ифода этган. Колнер ибодатхонаси 75 фоиз овоз билан иккинчи ўринда қайд этилди, Дрездендаги Фрауенчеркови 73 фоиз овоз тўплади.

Немис тилидан
Фурқат СОАТОВ
таржимаси

ҚИШЛОҚ-ХЎЖАЛИГИ, КОРХОНАЛАРИ ВА ФЕРМЕР-ХЎЖАЛИКЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«TULPOR» савдо уйи
масъулияти чекланган жамияти

* Россия Федерациясининг ВАЗ-21041 ва ИЖ-27175 ҳамда ВАЗ-2107 автомобилларини нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотишини маълум қилади.

ИЖ-27175

ВАЗ-21041

* Автомобилларга боғхона солиғи тўланган.
* Уларнинг сифати тўла кафолатланади.

ВАЗ-2107

Манзил: Фарҳод ярмаркаси, 3-қатор.
Мурожаат учун телефонлар:
(8-371) 276-33-51, 276-77-20.
Факс: (8-371) 276-97-40

Ishonch МУАССИС: Ўзбекистон қасаба уюшмалари Федерацияси	Бош муҳаррир Абдуҳолик АБДУРАЗЗОҚОВ	Бизга кўнғирок қилинг: Котибият: 256-52-78 Хатлар бўлими: 256-85-43	Бизнинг манзил: 100165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134	Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.	Навбатчи котиб - Ж.Шарофбоев Навбатчи - А.Абдуллаев Мусахҳих - Н.Маҳаммов
	Таҳрир хайъати: Алла Долженкова, Анвар Юнусов, Довуд Жадилов (Бош муҳаррир ўринбосари), Жаҳонгир Шарофбоев (масъул котиб), Маъмура Адилова, Мирзохид Содиқов, Норжамат Аллаёров, Носирхон Акбаров, Ойсулува Нафасова, Пиринқул Қодиров, Соғиндия Иметуллова, Шамси Эсонбоев	Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0116-рақам билан рўйхатга олинган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-3. Ҳажми 4 босма табоқ.	«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.	Муаллифлар фикри таҳририят нуқсон назаридан ферлангани мумкин. Нашримиздан кўчириб босилган «Ishonch»-дан олгандаги қўстирилиши шарт. Тизимат ақамиятига молик материаллар (h) белгиси остида чоп этилади.	Буюртма Г-114 Тиражи: 20599 Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди - 20.00
E-mail: ishonch-doverie@mail.ru				ISSN 2010-5002	Сотушда эркин нархда 2 3 4 5 6 7 8